

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 2 APRIL 1930

No. 744

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
 Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis;
 Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

1 APRIL 1930.

In den toestand van de geldmarkt kwam weinig verandering. Geld bleef zeer ruim en de koersen liepen aanvankelijk nog iets verder terug. Bij het naderen van de maandswisseling kwam er zooals gewoonlijk wat meer vraag; het aanbod bleef echter zeer ruim, zoodat slechts een kleine verheffing in de koersen intrad en wel hoofdzakelijk voor callgeld. Geopend op $\frac{3}{4}$ à 1 pCt. werd Dinsdag voor $\frac{1}{2}$ pCt. afgedaan. Daarop trad een kleine stijging in tot 2 pCt., waarna gisteren op den ultimo eerst oplopend tot 3 pCt. verhandeld werd, maar tenslotte voor 2 $\frac{1}{2}$ pCt. aanbod bleef bestaan. Particulier disconto daalde tot 2 $\frac{1}{2}$ pCt. en was gisteren aanvankelijk tot 2 $\frac{5}{16}$ pCt. opgelopen, maar later eveneens lager te plaatsen. De prolongatierente daalde van 2 $\frac{1}{2}$ tot 1 $\frac{3}{4}$ pCt. en noteerde gisteren 2 $\frac{1}{4}$ à 2 $\frac{1}{2}$ pCt.

* * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van f 60.000 te zien. De beleeningen blijken met f 30.7 miljoen te zijn opgelopen. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 14.6 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad vermeerdeerde met f 500.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 100.000 en f 2.5 miljoen.

De biljettencirculatie vertoont een vermeerdering van f 55.5 miljoen. De rekening-courant-saldi blijken met f 8.7 miljoen te zijn teruggelopen. Het beschik-

baar metaalsaldo daalde met f 18.8 miljoen. Het dekingspercentage bedraagt 54.

* * *

Van de wisselmarkt valt ook ditmaal weinig te vermelden. Er heerschte een onzekere stemming en er ging weinig om. De disconto-verlaging van onze circulatiebank had geen invloed op de wissel-noteringen. De laatste dagen werden de koersen eenigszins beïnvloed door het duurdere geld. De Dollarkoers in Londen, die tot 4.87 teruggelopen was, steeg weder tot 4.86 $\frac{9}{16}$. Hier noteerde het Pond met kleine schommelingen 12.12 $\frac{3}{4}$ —12.12 $\frac{1}{2}$ —12.12 $\frac{5}{8}$, om daarna weder geleidelijk tot 12.12 $\frac{1}{2}$ te dalen; slot 12.12 $\frac{1}{2}$! De Dollarkoers zakte in tot 2.4895, doch kon zich tot 2.4920 herstellen; slot: 2.4920. Marken waren zeer gezocht en kwamen van 59.47 op 59.51; slot: 59.49 $\frac{1}{2}$ (Ponden tegen Marken 20.37 $\frac{1}{2}$). Fransche Francs 9.75 $\frac{1}{8}$ na 9.76 $\frac{1}{8}$ (Ponden tegen Francs 124.30). Zwitsersche Franken lager op 48.22 $\frac{1}{2}$ (tegen Ponden 25.13 $\frac{1}{2}$). Peseta's onregelmatig, echter zonder groote fluctuaties: 31.20—30.75—31.15—31.05. T. T. Australië zakte verder in; het disagio tegenover Londen bedraagt nu 6 $\frac{1}{8}$ pCt. Rio vaster op 29%. Pesos gezocht op 95%.

De noteringen voor 1- en 3-maands levering Ponden, Dollars en Marken zijn voor Ponden: $\frac{5}{8}$ c., 1 $\frac{1}{2}$ c.; voor Dollars: 0.00 $\frac{1}{2}$, 0.00 $\frac{1}{4}$; en voor Marken: 0.10, 0.23; alles déport. Hierbij valt op te merken, dat vooral levering Londen flink was aangeboden, in verband met koers-zekerings bij den aankoop van Hollandsche bankaccepten voor Engelsche rekening.

LONDEN, 31 MAART 1930.

Geld was betrekkelijk gemakkelijk de vorige week en was alleen tegen het einde der week met het oog op het naderende einde der maand meer gezocht. Heden was geld voor den laatsten der maand zeer gezocht en moest de markt, niettegenstaande den steun verleend door aankopen van April en Mei wissels, toch ook nog een beroep doen op de centrale bank.

Zooals te voorzien was, werd van de gelegenheid om wissels in Londen te plaatsen tegen de buitengewoon lage koersen van de laatste weken van uit Duitschland druk gebruik gemaakt, tengevolge waarvan de koers tegen het einde der vorige week aantrok en nu alreeds vaster is op 2 $\frac{5}{16}$ als minimum voor 3-maands prima bankaccepten. De optimisten, die reeds over een disconto van 2 $\frac{1}{2}$ pCt. spraken, stellen hun verwachtingen momenteel niet beter dan 3 pCt.

DE CONFERENTIE TE GENÈVE VOOR HET VOEREN VAN EENE GECONCERTEERDE, ECONOMISCHE ACTIE.

I.

Den 17 Februari jl. kwamen te Genève vertegenwoordigers bijeen van 27 Europeesche en een 3-tal andere staten, terwijl de Vereenigde Staten van Amerika en eenige andere landen waarnemers hadden gezonden.

Het doel van de conferentie was tweeledig.

In de eerste plaats zou getracht worden een verdrag te sluiten, dat gedurende eene periode van 2 à 3 jaren paal en perk zou stellen aan verdere opvoering van de beschermende douane-tarieven en aan verzwaring van de andere belemmeringen, welke de internationale handel en het bedrijfsleven in de verschillende landen, met name van Europa, onder vinden als gevolg van directe of indirecte maatregelen tot bescherming van de producten van het eigen land. Zooals reeds uit het voorafgaande blijkt, gold het hier eene voorziening van tijdelijken aard, een wapenstilstand op douanegebied, die een gunstige sfeer zou scheppen en den noodigen tijd zou verschaffen om door internationale samenwerking te geraken tot eene vergemakkelijking en verbetering van de economische verhoudingen met toepassing van alle daartoe strekkende middelen en in het bijzonder door eene beperking van de bestaande handelsbelemmeringen.

Het ontwerpen en vaststellen van een program voor de zoeven bedoelde samenwerking, welk program dan, tijdens den duur van den wapenstilstand, door achtereenvolgende conferenties tot verwezenlijking zou gebracht moeten worden, vormde de tweede taak van de huidige conferentie.

In de eerste plaats gold het dus het sluiten van een verdrag om eene verdere uitbreiding van de economische bewapening te voorkomen. Voor een dergelijk verdrag was een ontwerp, in opdracht van den Raad van den Volkenbond, samengesteld door het Economisch Comité van dien Bond. Dit ontwerp is behandeld in E.-S. B. van 20 November en 4 December 1929, zoodat voor bijzonderheden naar die nummers moge verwezen worden. Te minder aanleiding bestaat er om op die bijzonderheden in te gaan, waar het ontwerp niet is aanvaard. De algemeene beschouwingen, welke gedurende de eerste dagen van de conferentie werden gehouden, maakten, ondanks de voorzichtige inkleeding en de voorbehouden van de zijde van verschillende delegaties, niet een bijzonder ongunstigen indruk. Zij bleken intusschen reeds spoedig meerendeels het karakter te dragen van dergelijke beschouwingen over de staatsbegroting in tijden van bezuinigingsnoodzaak, waarbij alle sprekers het er over eens zijn, dat bezuiniging wenschelijk en begerlijk is, doch tevens het vaste voornemen koesteren om zich met hand en tand te verzetten tegen elken maatregel op het terrein, welks verdediging elk hunner zich ten doel heeft gesteld. Reeds spoedig nadat het ontwerp in behandeling was genomen, ging in toenemende mate een gevoel van onzekerheid heerschen omtrent het lot van het plan en werd door de landen als Engeland en Nederland, die werkelijk den wapenstilstand wilden, met ongerustheid het oogmerk tegemoet gezien, waarop de uitzonderingen, die de verschillende staten zich wenschten voor te behouden, bekend zouden worden en het onderwerp van beraadslaging zouden gaan uitmaken. Zoover is het intusschen niet gekomen. Den 27en Februari heeft de Fransche Delegatie, die zich, in verband met de in de eerste dagen der conferentie ingetreden Kabinetscrisis, niet principieel had uitgesproken, de doodsklok over het door het Economisch Comité samengestelde ontwerp geluid. Op dien datum was intusschen de Kabinetscrisis nog niet opgelost en men heeft er zich dan ook terecht over verwon-

INHOUD.

Blz.

DE CONFERENTIE TE GENÈVE VOOR HET VOEREN VAN EENE GECONCERTEERDE, ECONOMISCHE ACTIE I door <i>Mr. L. J. A. Trip</i>	300
Het bankwezen in Suriname door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	302
Wijziging der „Comptabiliteitswet (1927)“ door <i>Prof. Mr. C. W. de Vries</i>	304
De Amerikaansche Investment Trusts na de crisis door <i>B. H. A. Meyerink</i>	304
De loongegevens der Rijkverzekeringsbank door <i>J. C. Schröder met naschrift door Dr. Ir. B. Bølger</i>	307
AANTEKENINGEN:	
De geldmarkt in Maart	308
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het eerste kwartaal 1930 I.....	310
BOEK AANKONDIGINGEN:	
Nederlandsche Reedersvereeniging; Terugblik over het vijf-en-twintig jarig bestaan 1905—1930....	314
MAANDOIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	314
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	315—322
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

derd, dat de Fransche woordvoerder, de heer Seruys, die uitdrukkelijk verklaarde, dat er geen twijfel aan kon bestaan, dat elke Fransche Regeering, van welke samenstelling ook, het ontwerp zou verworpen, het principieele standpunt van Frankrijk niet eerder had uiteengezet, waardoor aan de conferentie veel arbeid en tijdverlies zou bespaard zijn. Het zou intusschen onbillijk zijn, uitsluitend aan Frankrijk de schuld te geven van het stranden van het aanvankelijke plan voor een economischen wapenstilstand. In het licht van het verder verloop der onderhandelingen en van de daarbij door verschillende landen aangenomen houding, valt niet te ontkennen, dat van den aanvang af geen kans op verwezenlijking van dat plan, zooals zijne ontwerpers zich die gedacht hadden, bestaan heeft.

Intusschen was de redevoering van den heer Seruys niet uitsluitend negatief. Zij bevatte ook een opbouwend gedeelte. Hierbij ging de spreker uit van het in 1927 door de Assemblée van den Volkenbond aanvaarde beginsel, dat op douanegebied de verschillende landen niet uitsluitend met hun eigen belangen, met de eigen economie rekening mochten houden, doch daarnaast ook in aanmerking moesten nemen den terugslag van hunne maatregelen op de belangen, op de economie van andere landen. Voor de toepassing van dit beginsel maakte hij een scherp onderscheid tusschen die douanerechten, welke vastgelegd zijn in bilaterale verdragen en dus, zoolang die verdragen van kracht blijven, als geconsolideerd zijn aan te merken, en daarnaast de aanmerkelijk grootere groep van rechten, welke niet op de zoeven bedoelde wijze zijn vastgelegd en dus ten allen tijde zelfstandig door het land, dat ze heft, kunnen verhoogd worden. Voor de eerste groep stelde hij de mogelijkheid in uitzicht van eene verlenging en handhaving van de bestaande bilaterale verdragen door eene algemeene bepaling in de thans te sluiten multilaterale conventie, welke dan tevens den tijdsduur van die verlenging en handhaving zou moeten vaststellen. Wat de tweede groep, de niet-geconsolideerde rechten, betreft, zou de bevoegdheid om ze te verhoogen, gehandhaafd moeten blijven, doch zou wellicht aan de landen, welke hunne belangen door dergelijke verhoogen aanmerkelijk geschaad achten, het recht kunnen gegeven worden om in besprekingen te treden teneinde die schade op te heffen of tot de kleinst mogelijke proporties terug te brengen.

Op den grondslag van deze onderscheiding tusschen de in bilaterale verdragen geconsolideerde rechten en de niet aldus vastgelegde rechten is het verdere werk van de conferentie in het hierbedoelde opzicht gebouwd.

Toen de Fransche Minister van Handel, de heer

Flandin, na de oplossing van de Kabinetscrisis, naar Genève was teruggekeerd, bood hij dan ook, mede namens de Duitse en Belgische delegaties, op 8 Maart jl. een voorstel aan, dat op denzelfden grondslag rustte. Dit voorstel is tenslotte, na op talrijke punten te zijn gewijzigd en aangevuld, door de conferentie aanvaard. Het zou te ver voeren al deze wijzigingen en aanvullingen te behandelen, zoodat ik mij zal beperken tot een overzicht van de hoofdpunten, welke in de definitieve regeling zijn opgenomen.

Hierbij komt in de eerste plaats voor vermelding in aanmerking het onderscheid tusschen de groote groep van landen, die een meer of minder belangrijk deel van hunne douanerechten in bilaterale handelsverdragen plegen vast te leggen, en de veel kleinere groep, waartoe Engeland en Nederland behooren, welke die praktijk niet kent of slechts bij uitzondering toepast.

De eerste groep nu verbindt zich volgens artikel I van het Verdrag, om de in kracht zijnde bilaterale handelsverdragen niet vóór 1 April 1931 op te zeggen. Hieruit volgt, dat de in die verdragen vastgelegde rechten niet eenzijdig door één van de partijen, welke die handelsverdragen sloten, langs den weg van opzegging van het handelsverdrag, kunnen verhoogd worden. De nadruk zij er op gelegd, dat de regeling zich beperkt tot het verbod van opzegging der handelsverdragen. Zij verbiedt derhalve niet het zonder opzegging, in onderling overleg, dus met goedvinden van beide partijen, wijzigen van die verdragen. Deze gedragslijn is integendeel uitdrukkelijk in art. VIII sub d. toegestaan, ten opzichte waarvan echter in het protocol is bepaald, dat de zoeven bedoelde gedragslijn ten doel moet hebben het verkrijgen van tariefsverlagingen, zooals gemeenlijk het doel is van onderhandelingen over handelsverdragen, zonder dat intusschen verhoogingen van rechten, met het oog op de aanpassing van detailpunten, zullen uitgesloten zijn. Bovendien zullen de partijen, die zich door dergelijke verhoogingen ernstig benadeeld achten, het recht hebben in onderhandeling over die verhoogingen te treden en, mochten de onderhandelingen niet binnen twee maanden tot een voor hen bevredigend resultaat leiden, op korten termijn de conventie op te zeggen.

De bepaling van Artikel I verbiedt evenmin het gebruik maken van het recht, dat de betrokken staten zich in sommige handelsverdragen hebben voorbehouden, om eenzijdig, dus zonder opzegging van die verdragen, daarin overigens geregelde rechten te verhoogen. Immers, het artikel verbiedt slechts de opzegging van het handelsverdrag, niet het gebruikmaken van de daarin opgenomen rechten. Van groote beteekenis schijnt intusschen deze mogelijkheid van eene verhoging der bestaande rechten niet.

Tot zoover wat betreft de rechten, die in de geldende handelsverdragen zijn opgenomen. Daarnaast staan de rechten, ten aanzien waarvan zulks niet het geval is en die geheven worden door de eerste groep van landen. De vrijheid om deze rechten te verhoogen is gehandhaafd. Deze handhaving was een conditio sine qua non voor elke regeling, zooals ten duidelijkste blijkt uit het feit, dat het ontwerp van het Economisch Comité, dat met de inwilliging van die voorwaarde onverenigbaar was, werd afgewezen. Hetgeen bereikt kon worden is beperkt tot een procedure van vriendschappelijke onderhandeling om voor zoover mogelijk het door de tariefsverhoging verstoorte evenwicht te herstellen. De partij, die de verhoging invoert of nieuwe rechten vaststelt, is verplicht om voor zoover mogelijk, twintig dagen vóór den datum van ingang der verhoging of nieuwe heffing, de andere partijen daarmede in kennis te stellen. Bestaat die mogelijkheid niet, doordien de wetgeving van het land of eene bijzondere urgentie eischt, dat de verhoging of de nieuwe heffing terstond na het nemen van het besluit in werking treedt, dan zal

de kennisgeving geschieden zoodra het besluit gepubliceerd wordt. De partij, die hare belangen door den getroffen maatregel geschaad acht, is gerechtigd het openen van onderhandelingen te eischen, teneinde te trachten het door dien maatregel verbroken evenwicht te herstellen. Leiden die onderhandelingen niet tot een bevredigend resultaat binnen den termijn van twee maanden, dan kan de benadeelde partij op korten termijn uit de conventie treden en aldus hare vrijheid hernemen. Intusschen geldt het recht om het voeren van onderhandelingen te eischen niet in geval hetzij de wetgeving van het land, dat de verhoging invoert, hetzij dringende omstandigheden de onmiddellijke toepassing van de verhoging noodzakelijk maken. Wat de zoeven bedoelde wetgeving betreft, gaat het in hoofdzaak om de goederen, welke vallen onder de Fransche loi de cadenas. Deze goederen bestaan uit granen en hunne derivaten, hop, aardappelen en aardappelmeel, wijnen, vee, vleesch van slachtvee en zuivelproducten. Wat onder dringende omstandigheden te verstaan valt, kan uit den aard der zaak niet a priori worden uitgemaakt. Het staat te vreezen, dat van dezen weg om aan onderhandelingen te ontkomen, een druk gebruik zal gemaakt worden, al wordt dan ook in het protocol bepaald, dat, al valt het recht op onderhandelingen in de hierbedoelde gevallen weg, het geenszins in de bedoeling ligt de mogelijkheid van dergelijke onderhandelingen buiten te sluiten.

Het is, in verband met het vorenstaande, van belang te weten, welke soorten van goederen in bilaterale verdragen zijn opgenomen en welk percentage de aldus vastgelegde rechten uitmaken van het totaal der tariefposten van de betrokken landen. Het zou te ver voeren, te trachten eene opsomming van een en ander te geven. In het algemeen kan gezegd worden, dat landbouwproducten voor het grootste deel niet in de handelsverdragen zijn opgenomen en dat de percentages van de geconsolideerde rechten voor de tot de hierbedoelde groep behorende landen sterk uiteenloopen. Hiervan geeft het onderstaande overzicht een beeld:

Frankrijk	72 pCt.
Oostenrijk	58,7 „
Czechoslowakije	54,4 „
Duitschland	53,5 „
Zwitserland	48,— „
Italië	46,— „
Hongarije	40,— „
Yougoslavië	33,— „
België	24,— „
Polen	21,— „
Zweden	6,— „

Hiermede is de positie van de eerstbedoelde groep van landen, afgescheiden van speciale uitzonderingsbepalingen, geschetst.

De tweede groep — Denemarken, Engeland, Nederland en Noorwegen — wordt gevormd door die landen, welke niet of slechts bij uitzondering hunne douanetarieven consolideeren. Deze landen verbinden zich, gedurende den looptijd der conventie, dus tot 1 April 1931, geene protectionistische rechten te heffen en zoodanige, reeds bestaande rechten niet te verhoogen. Ten opzichte van hunne fiscale rechten blijven zij vrij, met dien verstande, dat zij zich in het bij de conventie behoorend protocol bereid verklaren aan het begrip „fiscale rechten” geen ruime interpretatie te geven en in het bijzonder niet onder dat begrip te zullen rangschikken rechten, welke ten doel hebben de nationale productie tegen buitenlandsche mededinging te beschermen. Verhoogen zij hunne fiscale rechten of voeren zij nieuwe, fiscale rechten in, dan zijn de andere partijen, welke hare belangen dientengevolge in ernstige mate geschaad achten, gerechtigd om op korten termijn hare deelneming aan de conventie te beëindigen.

TRIP.

(Slot volgt.)

HET BANKWEZEN IN SURINAME.

In het nummer van 4 December van dit weekblad gaven wij onder de rubriek Aanteekeningen een kleine uiteenzetting van zekere moeilijkheden, welke zich in Suriname hadden voorgedaan in verband met de opheffing van het uitvoerverbod van zilvergeld. De West nam deze beschouwing over in het nummer van 14 Januari van dit dagblad en Mr. A. van Traa, Directeur-Voorzitter van de Surinaamsche Bank te Paramaribo, heeft daarop in het nummer van 17 Januari gereageerd.

De schrijver begint met eene opmerking aan het adres van de Redactie van De West. Deze had in een desbetreffend bericht melding gemaakt van een „ernstige crisis”, welke in den Surinaamschen handel zou zijn ontstaan, doordat de Surinaamsche Bank de afgifte van wissels op het buitenland zou hebben gestaakt in verband met de opheffing van het uitvoerverbod van zilvergeld. Dit bericht werd destijds, zooals wij reeds vroeger vermeld, weersproken door Mr. Schoch, den Hoofddirecteur van de S. B. te Amsterdam, die in een interview uiteenzette, dat de S. B. de wisselafgifte niet had gestaakt, doch slechts beperkt tot de bedragen, waartoe de S. B. zelf als koopster wissels op het buitenland kon bemachtigen. Voor het restant van de vraag werden gegadigden naar de Post verwezen.

Mr. Van Traa nu merkt op, dat het woord „crisis” voor de beroering, die als gevolg van den door de S. B. getroffen maatregel is ontstaan, overdreven is en dat De West de zaak onjuist heeft voorgesteld. Hij schrijft in dit verband o.m.:

„Ik geloof niet dat iemand hier onder den indruk is geweest, dat een „crisis” was uitgebroken. Zeker er is aanvankelijk in den handel eenige beroering geweest ten gevolge van de rantsoenering van den wisselverkoop door de Bank, maar dat deze beroering, of wilt u het liever noemen verwarring, ook maar een oogenblik het karakter van een crisis heeft aangenomen, zal bezwaarlijk kunnen worden gezegd. De handel heeft al heel spoedig den weg gevonden zich aan de gewijzigde omstandigheden aan te passen, waartoe de vrije uitvoer van zilveren munt en de postwisseldienst de middelen boden. Dat het voor den handel gemakkelijker zou zijn geweest door te kunnen blijven gaan zijn transacties met het buitenland via de Bank af te wikkelen, is buiten kijf. Doch het rantsoeneren van den wisselverkoop door de Bank heeft slechts, voor zoover mij althans bekend, in een enkel geval een korte stagnatie, doch in geen enkel geval verhindering van de afwikkeling van transacties met het buitenland ten gevolge gehad.”

Daarop komt de schrijver tot een behandeling van de dezerzijds gegeven uiteenzetting. Teneinde den gedachtengang van den schrijver volle recht te doen wedervaren, veroorloven wij ons een uitvoerig citaat uit zijn betoog. Mr. Van Traa meent, dat onzerzijds te weinig rekening is gehouden met de bijzondere positie, die de S. B. in Suriname inneemt, en met de plaatselijke omstandigheden van het land. Hij schrijft daaromtrent:

„Elders vormt de circulatiebank den sluitsteen van een wijd vertakt bankwezen, terwijl de Surinaamsche Bank niet alleen circulatiebank is, doch eenige bankinstelling in Suriname. Het gevolg daarvan is, dat de werkring van laatstgenoemde instelling een andere is dan die van de zuivere circulatiebank. Naast hare functie als circulatiebank heeft zij, voorzoover de Wet, die haren werkring regelt, haar daartoe ruimte laat, tevens te fungeren als handelsbank, hypotheekbank en zelfs min of meer als voorschotbank. Uit den aard der zaak is daardoor de samenstelling van hare beleggingen een andere dan die van de zuivere circulatiebank. Immers de Surinaamsche Bank heeft als eenige bankinstelling in het land waar zij werkt zooveel mogelijk te voorzien in alle credietbehoeften, wil zij het land tot nut zijn. Kort zoowel als langer crediet, particulier zoowel als grond- en zakencrediet zoekt bij haar bevrediging. De kieskeurigheid in belegging welke de zuivere circulatiebank moet en ook kan toepassen, kan de Surinaamsche Bank niet toepassen in die mate als theoretisch wel gewenscht zou zijn. Want kan de circulatiebank, sluitsteen op een wijd vertakt bankwezen, credietbehoeftenden naar andere instellingen verwijzen, wier werkring meer strookt met den aard van het benodigd crediet, de Surinaamsche Bank kan

dat niet. Afwijzing van een credietaanvraag door haar beteekent voor den credietvragende, bij gebreke aan andere financieele instellingen, onbevredigd blijven van zijn credietbehoefte, wat schade voor hem beteekent, ja misschien wel zijn ondergang ten gevolge kan hebben. Hoe angstvallig de leiders van de Surinaamsche Bank zich nu ook gedragen bij hun streven om binnen de door de Wet gestelde grenzen te voldoen aan de veelzijdige credietwischen waarin voorzien moet worden, zonder daarbij den eisch van liquiditeit, welke niet verwaarloosd mag worden, uit het oog te verliezen, de Bank zal nooit die soepelheid in hare uitzettingen kunnen bereiken, die voor de zuivere circulatiebank mogelijk is. En zolang in Suriname de economische ontwikkeling nog niet zoo ver is voortgeschreden dat een min of meer wijd vertakt bankwezen daar reden van bestaan vindt, zal niet kunnen worden vermeden, dat onder de uitzettingen der Surinaamsche Bank er een aantal zullen zijn die feitelijk niet in de portefeuille van een circulatiebank thuis behooren, doch in die van een handelsbank, hypotheek- of voorschotbank. Dat voor zulk een min of meer wijd vertakt bankwezen in Suriname nog geen plaats is, zal wel niemand, die het land kent, tegenspreken. Maar zoo lang dat het geval is, heeft het geen zin aan de Surinaamsche Bank liquiditeitswischen te stellen waaraan zij niet kan voldoen, hoe theoretisch juist die eischen ook mogen zijn.

Er is nog een omstandigheid die zijn invloed doet gelden op de liquiditeit der uitzettingen van de Surinaamsche Bank, een omstandigheid welke in economisch meer ontwikkelde landen niet of niet in die mate aanwezig is. Het is het zeer geringe opnemingsvermogen van de plaatselijke markt. De liquidatie van een eenigszins belangrijken goederenvoorraad binnen korten tijd is in Suriname onuitvoerbaar, tenzij tegen prijzen die absoluut ruïneus zijn voor de houders der goederen. Slechts een voorzichtig beleid, waarmede uit den aard der zaak tijd gemoeid is, kan zulk een operatie met bevredigend succes doen verlopen. De Bank heeft natuurlijk met deze omstandigheid rekening te houden bij hare uitzettingen op beleening; zij kan zich daarvan echter niet geheel onthouden, al weet zij dat de liquiditeit van dat soort uitzettingen niet die elasticiteit laat als in andere landen.

Wat nu betreft de stimuleering van den uitvoer door verhooging van den rentevoet, wordt ook daarvan niet de waarde overschat?

Suriname heeft geen industrie voor uitvoer. Het kent slechts landbouwbedrijven en enkele mijn- en boschbedrijven. De producten van de laatste bedrijven worden regelmatig uitgevoerd omdat zij grondstoffen vormen die elders verwerkt worden en de uitvoer van landbouwproducten is afhankelijk van de seizoenen. Van geen der uitvoerproducten worden noemenswaardige hoeveelheden in het land aangehouden, want eensdeels leenen zij zich daar niet toe, anderdeels hebben producenten er het grootste belang bij die zoo spoedig mogelijk naar de groote markten te vervoeren. Welke noemenswaardige invloed op den uitvoer kan dan worden verwacht van verhooging van den rentevoet, waar de industrie ontbreekt die tot verhoogde productie kan worden gestimuleerd en de uitvoer van de overige producten afhankelijk is van omstandigheden, die buiten 's menschen contrôle liggen? Een mijn- of boschbedrijf kan zijn productie niet willekeurig uitzetten of inkrimpen, op en neer gaand met den rentevoet en een wijziging in dien rentevoet kan noch stimuleren tot den uitvoer van producten die nog niet oogstrijp zijn, noch den uitvoer tegenhouden van geogste producten, die niet dan met schade in het land zouden kunnen worden gehouden.

De restrictiemaatregelen welke de hooggeloorde schrijver aanwijst en die elders tot snel en afdoende resultaat bij verstoring van de betalingsbalans zullen kunnen leiden, zullen in Suriname als gevolg van de bijzondere positie, waarin de circulatiebank verkeert, slechts in beperkte mate en eerst na langer tijd invloed kunnen oefenen en daarom kan ik de meening niet onderschrijven, dat bij het treffen van die restrictiemaatregelen door de Surinaamsche Bank „er niet de minste reden (is) waarom zij eenige moeilijkheid zou ondervinden”.

Evenzoo zullen, bij een plotselinge gebeurtenis als het intrekken van het verbod van uitvoer van zilveren munt, de omstandigheden zich zoo snel kunnen wijzigen, dat voor de Surinaamsche Bank, ook bij het toepassen van de aangegeven restrictiemaatregelen, door de bijzondere positie waarin zij verkeert, moeilijkheden niet te vermijden zijn, aangezien de uitwerking van die restrictiemaatregelen geen gelijken tred kan houden met de snelheid, waarmede de omstandigheden zich ten nadeele van de Bank wijzigen. En zeer zeker zijn die moeilijkheden niet te vermijden wanneer deze maatregel genomen wordt op een tijdstip, dat de Bank

zich nog niet geheel heeft kunnen aanpassen aan den invloed op hare dekking door een anderen overheidsmaatregel geoeffend, met name de verhooging van het verplicht dekingspercentage van 20 tot 30 pCt.

De bijzondere positie welke de Surinaamsche Bank als circulatiebank inneemt en de plaatselijke omstandigheden van het land waar zij werkzaam is, maken het minder gemakkelijk voor haar de, uit de door de overheid genomen maatregelen voortspruitende, moeilijkheden ter zijde te schuiven dan op het eerste gezicht lijkt. Dat zij echter die moeilijkheden te boven zal komen en over eenigen tijd weder regelmatig zal functionneeren, daaraan behoeft niet te worden getwijfeld. Wanneer dat zal zijn is uit den aard der zaak niet te zeggen; kon ik dat, dan zou daarin het bewijs liggen, dat de Bank die moeilijkheden reeds te boven is."

Men ziet uit het bovenstaande, dat in landen met een wijd vertakt bankwezen ook volgens Mr. Van Traa opgaat, hetgeen dezerzijds werd betoogd, nl. dat bij versterking van de betalingsbalans van het betrokken land en bij afvloeijing van metaal of metaalgeld naar het buitenland de circulatiebank den toestand weder in evenwicht kan brengen door inperking van de door haar verleende credieten. Door deze inperking komt een deel van haar metaalvoorraad vrij, de door het crediet der circulatiebank ter beschikking van de bevolking gestelde koopkracht neemt af, er wordt een druk op de prijzen uitgeoefend, hetgeen den invoer doet afnemen en den uitvoer zal stimuleeren, zoodat de verhouding tusschen in- en uitvoerwaarde verandert ten gunste van de laatstgenoemde. Ook zal de hooge rentestand, die een gevolg is van de credietbeperking door de circulatiebank, geld uit den vreemde aantrekken. Kortom, een geheele reeks van omstandigheden doet zich gelden, waardoor de betalingsbalans weer in evenwicht komt. Nu eens zal de eene, dan weer de andere omstandigheid van meer beteekenis blijken. Maar dat er in zulk een geval, zooals het zich in de praktijk talloze malen voordoet, voor de circulatiebank geenerlei moeilijkheden behoeven te ontstaan, wordt ook door Mr. Van Traa implicite toegegeven. Principieel bestaat er dus tusschen zijne en onze opvatting, als wij het wel hebben, geen verschil.

De vraag, waar het om gaat, blijft dus hiertoe beperkt, of datgene, wat elders geldt, al dan niet van toepassing is op Suriname. Daarentrent betoogt Mr. Van Traa tweemaal. In de eerste plaats, zoo schrijft hij, is het bedrijf van de Surinaamsche Bank niet alleen dat van eene gewone circulatiebank, doch zij bemoeit zich ook met andere uitzettingen, zooals hypotheeken, kleine voorschotten, die ten onzent de z.g. voorschotbanken afdoen, e.d. Daardoor is feitelijk het bedrijf van de S. B. gegrondvest op een basis, die voor een circulatiebank niet van voldoende liquiditeit is. Al deze voor eene circulatiebank minder gewenschte credieten moet de S. B., als zijnde de eenige bank in den West (behalve de Cultuurbank, die wij hier buiten beschouwing kunnen laten), wel verleenen, „wil zij het land tot nut zijn". „Kieskeurigheid", elders een voortreffelijke eigenschap voor eene circulatiebank, ware in Suriname niet voldoende door te voeren.

Wij verheugen ons over de openhartigheid van Mr. Van Traa, want nu weten wij tenminste met zekerheid, waar de schoen wringt. In het nummer van 4 December van dit weekblad schreven wij, dat de S. B. nooit in moeilijkheden zou kunnen komen, wanneer zij voldeed aan den eersten eisch van circulatiebankbeleid, t.w. voldoende liquiditeit. Het is thans duidelijk, dat de S. B. daarop niet in de eerste plaats heeft gewerkt.

Maar dan moeten wij toch terstond verklaren, dat deze verdediging van de in Suriname gevoerde bankpolitiek allerminst een bevredigenden indruk maakt. Vooreerst toch is het al zeer twijfelachtig, of een bank, die dan toch zeker in de eerste plaats circulatiebank is, het land een dienst bewijst en het „van nut kan zijn", wanneer zij haar taak van circulatiebank achterstelt bij die van hypotheekbank, voorschotbank en wat dies meer zij, en wanneer zij

daardoor in een niet voldoende liquide positie bij de afwikkeling der buitenlandsche betalingen geraakt. Juist voor een op buitenlandsch kapitaal aangewezen kolonie als Suriname is het van eminent belang, dat het geldwezen er goed geregeld is en dat de wisselkoers er zoo gering mogelijke fluctuaties vertoont.

Voorts betwijfelen wij de door Mr. Van Traa naar voren gebrachte *onvermydelijkheid* van de minder liquide positie der S. B. Meent deze bepaaldelijk voorschotten te moeten verleenen, die in het bedrijf van een circulatiebank niet thuis behooren, omdat zij onvoldoende liquide zijn, welnu, dan ligt het middel voor de hand: de bank verhoog haar kapitaal; dan verkrijgt zij zonder eenig gevaar voor illiquiditeit de middelen, die kunnen strekken voor het geven van voorschotten, die voor haar bedrijf van circulatiebank gevaar opleveren. Maar dan zou tevens wel eens kunnen blijken, dat het rendement van zulke zaken in verband met het risico, dat zij met zich brengen, bedenkelijk gering was en dat zij dus uit een oogpunt van gezonde economie niet te rechtvaardigen zijn.

Het is maar al te gemakkelijk voor een bankier om „ja" te zeggen op de verschillende credietaanvragen van zijne cliënten, maar een dienst aan de gemeenschap bewijst hij daarmee alleen dan, wanneer hij zijn bedrijf op een basis van voldoende liquiditeit opzet en terdege rekening houdt met het risico van de verschillende groepen van debiteuren. De geschiedenis van het bankwezen is daar om voor de juistheid van deze stellingen de noodige bewijzen te verschaffen, en zelfs Suriname is niet uitzonderlijk genoeg om deze eerste beginselen van bankbeleid terzijde te kunnen stellen.

* * *

Met het tweede deel van het betoog van Mr. Van Traa kunnen wij ons beter vereenigen. In een land als Suriname, dat een eenzijdige economische structuur heeft en een beperkte eigen markt, is het in evenwicht brengen van een verstoorde betalingsbalans een proces, dat hogere eischen aan de circulatiebank stelt, dan in andere landen, die meer diversiteit in hun economisch leven kennen, het geval is. Maar... juist daarom is de eisch van eene strikte liquiditeitspolitiek hier nog dringender dan elders.

Minder juist lijkt het ons echter weer, wanneer de heer Van Traa betoogt, dat de S. B. door de opheffing van het zilveruitvoerverbod overvallen is. Deze opheffing zou voor de S. B. niet den minsten last met zich hebben gebracht, wanneer er eerder naar gestreefd was om door drastische inperking van de verleende credieten en het aanleggen van ruime buitenlandsche middelen den wisselkoers op Nederland weer beneden het zilveruitvoerpunt terug te brengen. Jaren lang heeft de Surinaamsche valuta disagio gedaan tegenover de Nederlandsche. En men kan waarlijk niet zeggen, dat de S. B. geen tijd heeft gehad om te werken aan een herstel van normale verhoudingen. Wanneer men echter ziet, dat sinds den aanvang van het vorige jaar de discontierungen in Suriname ongeveer gelijk zijn gebleven en dat de beleeningen in plaats van eene afnemende eene toeneming van ruim 20 pCt. vertoont, dan wijst zulks nog niet op eene gezindheid tot toepassing van die geneesmiddelen, die de ontstane moeilijkheden zouden kunnen verhelpen. Bij de jaarwisseling was er van eenig beschikbaar metaalsaldo geen sprake meer en had de S. B. te weinig dekking; slechts door aanvoer van zilver door het Gouvernement kon de metaalvoorraad weer worden versterkt, doch het is duidelijk, dat dit een lapmiddel is, dat de oorzaak van de kwaal onaangestaan laat en het Gouvernement op kosten heeft gejaagd, die bij een betere bankpolitiek vermeden hadden kunnen worden.

Mr. Van Traa betoont zich optimistisch over de toekomst. Wij zullen dat met hem zijn, zoodra men in Suriname zal inzien, dat opvattingen op het stuk van bankpolitiek, die elders verworpen worden, ook voor den West fnuikend zijn.

G. M. V. S.

WIJZIGING DER „COMPTABILITEITSWET (1927).”

Bij Kon. Boodschap van 1 Maart 1930 is door de regering een wijziging voorgedragen van de Comptabiliteitswet, welke wijziging verband houdt met het vraagstuk der bestemming van de voordeelige saldi op den gewonen dienst, welke in de Nederlandsche Staatshuishouding zijn verkregen. Actueel wordt het vraagstuk doordat ook over 1929, dat is het eerste jaar waarover de nieuwe Comptabiliteitswet werkt, deze voordeelige saldi ons niet zijn komen te ontbreken. Men mag ze weer welkom heeten met den hoed in de hand!

Materieel is natuurlijk de vraag wat met het overschot op den gewonen dienst moet gebeuren. Zal het gebruikt worden voor extra-aflossing van de Nationale Schuld of zal men — laat ons zeggen — er een paleis, een museum van bouwen? In elk geval kan men er niet een uitgave tegenover stellen, welke jaarlijksche lasten op de begrooting brengt. Het overschot is over één jaar — nu 1929 — gekweekt; het is allerm minst zeker, dat het ook over 1930 en volgende jaren aanwezig zal zijn.

Formeel is er een andere vraag. Ook die vraag kwam ter sprake bij het begrotingsdebat in de Tweede Kamer uit het jaar 1928. Zij luidt: hoe wordt het hier bedoelde overschot verantwoord? De wijze van verantwoording heeft geen materiele beteekenis. Tot nu toe geschiedt zij op een „Verantwoordingsstaat”; krachtens het thans ingediende wijzigingsontwerp van de Comptabiliteitswet zal nu deze staat worden vastgesteld bij de wet. Maakt dit verschil ten aanzien van het werkelijke en mogelijke gebruik van de rechten van het Parlement?

De vraag is gewettigd omdat Mr. van Gijn in de Economist van Sept. 1929 den wensch had geuit:

„In elk geval worde echter telken jare aan de volksvertegenwoordiging een duidelijk voorstel omtrent de bestemming van een eventueel saldo van den laatstelijk vastgestelden gewonen dienst voorgelegd en niet tot een regeeringsdaad gestempeld, wat buiten kijf deel uitmaakt van een van de belangrijkste rechten van het Parlement, als deel van de wetgevende macht.”

Is dan, met de thans voorgestelde wetswijziging, eenig bedreigd recht van het Parlement veilig gesteld? Ziet schrijver dezes wel, dan zullen de rechten van de Kamers door deze wijziging niet zijn gewijzigd. Het gevolg dat zal worden verkregen is niet méér, dan dat de afboeking der saldi telken jare bij de wet plaats heeft. Dit is geen vergrooting van de macht van den wetgever ten koste van de regering.

Deze afboeking is immers niet méér dan een constateering van verkregen resultaten. Komt de hier bedoelde jaarlijksche afboekingswet in het parlement in behandeling, dan kan ook de wetgever niet anders doen dan wat tot nu toe de regering deed in den „Verantwoordingsstaat”, n.l. de resultaten constateeren van het gevoerde financieele beleid. Materieel heeft het geen beteekenis het wetsontwerp te amendeeren. De Kamers kunnen het gevoerde beleid bespreken! Maar dat kunnen zij thans ook en van dat recht werd ook gebruik gemaakt.

De Kamers kunnen met name bij het medewerken aan de vaststelling van de jaarlijksche afboekingswet niet beslissen over het gebruik van het batig slot van den gewonen dienst. Het gebruik van het batig slot is een onderdeel van de financieele politiek, waarover elk jaar bij de begrotingswet wordt beslist. Is door de aanneming van de rijksbegrooting van uitgaven en van inkomsten de financieele politiek voor een bepaald jaar vastgesteld, dan is de afboekingswet een eenvoudige constateering van de resultaten van dat beleid. Men kan dan, na het tot stand komen van de afboekingswet, een beslissing nemen omtrent het gebruik van een bepaald batig slot, maar... dat kan de Kamer ook thans doen. Met name komt het aan schrijver dezes praktisch onmogelijk voor om, wanneer uit den Verzamelstaat kan worden afgeleid, dat de overschotten op den gewonen dienst zijn gebruikt

voor vermindering van de vlottende schuld (uit oogpunt van kasbeheer beschouwd) of (budgetair gesproken) voor dekking van kapitaalsuitgaven, bij amendement deze verantwoording (van hetgeen toch is geschied) te wijzigen. Natuurlijk de Kamer kan over de bestemming van de batige saldi *nieuwe* besluiten nemen, maar... dat kan de Kamer ook thans doen. Het Parlement, dat van zijn volle parlementaire rechten gebruik maakt, kan ook thans in onzen parlementair-democratischen regeeringsvorm het geheele financieele beleid vaststellen. Tot nu toe is het gebruik van de voordeelige saldi van den gewonen dienst tot extra-amortisatie geschied op een beslissing van de regering bij gedoogen van het parlement. En deze verhouding tusschen regering en parlement blijft dezelfde of nu de „Verantwoordingsstaat” of de „Verzamelstaat” als constateering van de resultaten van dit beleid vastgesteld wordt door de regering of door den wetgever.

De wijziging van de Comptabiliteitswet brengt mede een jaarlijksche afboekingswet. Bij die wet wordt geen invloed uitgeoefend op het financieel beleid dat zal worden gevoerd. Dit financieel beleid wordt vastgesteld bij de begrooting. Met name is er niet de minste aanleiding te vermoeden, dat de regering haar financieel beleid zal wijzigen en dat zij niet zal voortgaan het batig slot op den gewonen dienst 1929 verkregen, te gebruiken tot extra-amortisatie van de Nationale Schuld. Wil de Kamer zich daartegen verzetten, wil de Kamer een andere financieele politiek volgen en bijv. zooals in sommige gemeenten geschiedt het batig slot 1929 gebruiken als gewone inkomst over 1931 en daardoor de belastingen over 1931 laag houden, de Kamer is er toe in staat, niet langs den weg van de jaarlijksche afboekingswet maar langs den weg van de vaststelling van de rijksbegrooting, evenals het Parlement daartoe vóór en ná 1929 bij machte was en zal zijn.

Het hier aan de orde gestelde wijzigingsontwerp van de Comptabiliteitswet brengt geenerlei wijziging in de parlementaire rechten. De ongewijzigde Comptabiliteitswet 1927 had die rechten niet aangetast, het wijzigingsontwerp stelt die rechten, die niet bedreigd waren, ook niet veilig. De eenige vraag is of en in welke mate het Parlement van de bestaande rechten gebruik maakt.

C. W. DE VRIES.

DE AMERIKAANSCH E INVESTMENT TRUSTS NA DE CRISIS.

L'histoire se répète! Wat de Engelsche investment trusts, die thans reeds op een glorievol bestaan van meer dan veertig jaren kunnen bogen, na de crisis van 1890 deden, om het geschokte vertrouwen in hunne papieren te herstellen, n.l. hun effectenbezit gespecificeerd publiceeren, doen de groote eerst de laatste jaren opgerichte Amerikaansche investment trusts thans. Slechts in de minderheid der gevallen vloeit deze nieuwe gewoonte voort uit, de voorwaarde, die het bestuur der Stock Exchange stelt om toelating tot de officieele notering te verkrijgen, daar de meeste maatschappijen al of niet zonder noodzaak daarom zelfs niet vragen.

In de meeste gevallen is het veel meer een psychologisch middel om het vertrouwen in de betreffende fondsen te versterken of om het verloren gegane vertrouwen te herstellen. Weliswaar komt door de gespecificeerde publicatie vaak aan het licht, dat de huidige marktwaarde van de effectenportefeuille van een investment trust onder den kost- of aanschaffingsprijs ligt, doch door openbaarheid hoopt men het publiek ervan te overtuigen, dat het bestuur zich over het algemeen niet vergist heeft bij de vraag, welke fondsen gekocht moeten worden, doch hoogstens gedeeltelijk in de vraag, op welk koersniveau gekocht had kunnen of moeten worden.

Nu is het algemeen bekend, dat de investment trusts

op het hoogste koerspeil, dat eind October 1929 heerschte, slechts weinig materiaal gekocht hebben, doch wel in de onmiddellijk aan de groote boomperiode voorafgaande dalingen. Dit neemt echter niet weg, dat de marktwaarde van de meeste portefeuilles op den balansdatum onder den kostprijs lag.

Thans nu een groot aantal investment trusts hun jaarverslag over 1929 hebben gepubliceerd is het dan ook interessant om eens na te gaan hoe zij door de October-November-beurscrisis „gerold” zijn.

Wanneer wij dit voor een aantal groote Engelsche en Amerikaansche maatschappijen doen, dan zal blijken, dat de eerste groep, die uit oudere ondernemingen bestaat, er over het algemeen beter is afgekomen dan de tweede groep, waarvan vele maatschappijen in een soort „boomperiode” op de effectenmarkt zijn opgericht; in een tijd, dat er a.h.w. een „Gründungsfeber” voor investment trusts bestond. Een algemeene conclusie echter over de al of niet-juiste toepassing van het groote beginsel der risicoverdeeling — over de wenschelijkheid van de toepassing van dat beginsel voor elken vorm van vermogensbeheer zal wel geen verschil van meening bestaan — is voor Amerika echter nog niet te trekken.

Wel kunnen wij thans reeds de jaarresultaten weergeven van een aantal van de grootste Amerikaansche investment trusts over het afgelopen jaar, dat zoo bewogen is geweest voor de aandelenmarkt. Daarbij komen wij tot de conclusie, dat de marktwaarde van de effectenportefeuille van de meeste in de latere jaren opgerichte investment trusts op 31 December jl. beneden den kostprijs lag.

Onderstaande cijfers, die een twintigtal der belangrijkste Amerikaansche investment trusts betreffen, toonen dit op overtuigende wijze aan:

Het merkwaardige in de hierbij afgedrukte statistiek van de waarde van de effectenportefeuille van een aantal groote Amerikaansche investment trusts is, dat alleen bij de drie investment trusts, die langer dan twee jaren bestaan, nl. sedert 1922 à 1925 de marktwaarde der effectenportefeuille per 31 Dec. jl. boven den kostprijs lag, nl. bij de tot een „reuzen beleggings lichaam” uitgegroeide American Founders, bij de U. S. & Foreign, de Massachusetts. Interessant zou het zijn, als men naast bovengenoemde cijfers ook nog de waarde wist, die de portefeuilles einde October 1929, nl. op het oogenblik, dat het koersniveau het hoogste was, hadden. Toen was de waarde ongetwijfeld veel hooger, hetgeen opnieuw bewijst van hoe groot belang een zoo ver mogelijk doorgevoerde risicoverdeeling is, niet alleen naar landen en industrietakken, doch ook tusschen aandelen en obligaties.

In onderstaande tabel zijn een twintigtal der grootste — zij hebben bijna allen voor meer dan 10 miljoen dollar elk, de drie grootste samen zelfs voor bijna 300 miljoen dollar effecten aangekocht — investment trusts weergegeven.

Waar de resultaten nu in deze groep niet overdreven gunstig zijn, om het maar zeer euphemistisch uit te drukken, daar zal menigeneen zich met zorg afvragen, wat er van de vele kleine investment trusts geworden is, die het afgelopen jaar in de Vereenigde Staten als paddestoelen uit den grond geschoten zijn.

Dit is dan ook een van de groote redenen, dat er den laatsten tijd een vrij sterke concentratiebeweging in het Amerikaansche investment-trustwezen valt waar te nemen, of juister uitgedrukt, dat er een toenaderingsstreven bestaat van de kleinere thans verzwakte investment trusts tot de grootere, daar deze laatste over het algemeen economischer, deskundiger,

EFFECTENPORTEFEUILLE VAN AMERIKAANSCH E INVESTMENT TRUSTS.

	Kostprijs \$	Marktwaarde 31 December 1929 \$	Marktwaarde t. o. v. kostprijs \$	%
Amer. Founders	180.413.304	222.520.695	+ 42.107.391	+ 23,3
Lehman Corp.	61.861.186 ⁵⁾	53.911.186	— 7.950.000	— 12,8
Selected Ind. ¹⁾	52.481.701	46.851.253	— 5.630.448	— 10,7
U.S. & Int.	37.067.836	34.725.603	— 2.342.233	— 6,3
Investors Equity ²⁾	29.672.889	26.113.425	— 3.559.464	— 11,9
El. Power Ass.	24.776.109	⁶⁾	—	—
U.S. and For. ³⁾	24.036.670	32.379.352	+ 8.342.382	+ 34,7
Am. Eur. Sec.	20.825.959	25.867.569	— 5.041.610	— 24,2
Prudential Inv.	16.214.789	13.147.621	— 3.067.168	— 18,9
Mass. Inv. Trust.	12.301.335	14.330.311	+ 2.028.976	+ 16,4
Cap. Admin.	9.951.524	8.706.643	— 1.244.881	— 12,5
Old Kolony Inv. Tr. ⁴⁾	11.528.295	11.047.558	— 480.737	— 4,1
Oil Shares	11.074.352	8.884.415	— 2.189.937	— 19,7
Oilstocks	8.306.183	7.648.209	— 657.974	— 7,9
Atlantic. Sec.	7.052.413	6.070.954	— 981.459	— 13,9
Fourth Nat. Inv.	18.076.559	15.467.800	— 2.608.759	— 14,4
Third Nat. Inv.	9.491.355	7.879.300	— 1.612.055	— 16,9
Sec. Nat. Inv.	8.965.037	7.788.320	— 1.176.717	— 13,1
Cont. Chgo Corp.	—	—	— 4.900.000	—
State St. Inv. Corp.	—	—	— 2.500.000	—
Mohawk. Inv. Corp.	—	—	— 750.000	—

¹⁾ Volgens verslag per 7 December. De gemiddelde marktwaarde per 31 Dec. was lager.

²⁾ Volgens verslag per 10 Dec. De gemiddelde marktwaarde per 31 Dec. was lager.

³⁾ Exclusief de deelneming in de U.S. Intern. Secur. ad \$ 9.304.963.

⁴⁾ Volgens verslag per 25 Nov. De gemiddelde marktwaarde per 31 Dec. was voor industriele waarden iets hooger, voor sporen iets lager.

⁵⁾ Exclusief \$ 18.878.000 Amerikaansche staatsfondsen en schatkistpapier.

⁶⁾ De marktwaarde der effectenportefeuille per 31 Dec. plus kas en uitstaande call-gelden was grooter dan het met de uitgifte van de eigen aandelen verkregen bedrag. Met een uitgegeven kapitaal van \$ 10 miljoen begonnen, werd het spoedig verhoogd tot \$ 26 miljoen. De kostprijs der beleggingen plus kas etc. bedroeg \$ 26.464.959, hetgeen ongeveer de huidige marktwaarde is.

betrouwbaarder en goedkooper beheerd worden.

Zoo heeft o.a. de Seaboard Continental Corporation de laatste maanden een zestal kleinere maatschappijen overgenomen met een aandelenkapitaal van tusschen de 200.000 en 4½ miljoen dollar. Verwacht wordt, dat deze tendens zich steeds sterker zal doen gevoelen, wanneer de hausse-beweging op de effectenmarkt en niet alleen op de obligatiemarkt geen grootere vormen aan gaat nemen. Intusschen gaf de New-Yorksche effectenmarkt de laatste Maartweek reeds weer flinke haussevlagen te zien. Ook het koersniveau der investment trusts bleef hierdoor niet onberoerd. Zoo steeg de koersindex der 70 grootste investment trusts in de afgelopen week van 52,86 tot 53,94 d.i. bijna het dubbele van het laagste indexcijfer in November nl. 37,51. Volgens het Standard Statistics Bureau bedraagt de koersstijging 36 pCt.

Wanneer men bedenkt, dat er in 1924 nog slechts twaalf investment trusts in de Vereenigde Staten bestonden en thans ongeveer 450, waarvan er slechts tachtig zijn, die werkelijk iets beteekenen, dan is die concentratiebeweging nog niet zoo heel onbegrijpelijk, te meer waar er van dit groote aantal waarschijnlijk nog geen half dozijn is, dat volgens de beproefde beleggings- en kapitalisatie-methodes der oude Engelse investment trusts werkt.

Het Amerikaansche investment trustwezen is zijn kinderziekte dan ook nog lang niet te boven. Ook het begin Maart door een deskundig lichaam als de Standard Statistics Company ingestelde onderzoek legt hiervan een overtuigend bewijs af.

Van de 82 voornaamste maatschappijen hebben er tot nu toe gedurende hun geheele bestaan nog slechts 24 dividenden in contanten of in contanten én in aandelen uitgekeerd, zeven anderen keerden stockdividenden uit en zes keerden dividenden uit gemaakt uit koerswinst in plaats van uit inkomsten uit het bezit van effecten.

Deze laatste groep valt nu natuurlijk ook uit de rij der dividendbetalers weg. Dat er in de Vereenigde Staten wel eenig wantrouwen — al of niet gemotiveerd wagen wij hier niet te beoordeelen — tegen de investment trusts is ontstaan, blijkt wel uit het feit, dat terwijl toch de liquidatiewaarde van de effectenportefeuille van vele investment trusts nauwkeurig bekend is, de marktwaarde van hun eigen aandelen op het oogenblik in de meeste gevallen ver beneden de liquidatiewaarde blijft.

Het merkwaardige nu is, dat we voor de groote koersdaling van October/November precies het omgekeerde zagen. Toen zag het Amerikaansche publiek in de investment trust-idee een soort wonderkoe met het gevolg, dat vele investment trust-aandelen wel een koers bereikte, die overeenkwam met het dubbele van de liquidatiewaarde.

Van de veertig voornaamste investment trusts noederden er daarentegen begin Maart nog slechts 7 boven de liquidatiewaarde.

Zelfs de koersen van de aandelen van die investment trusts, die bijzonder gelukkig waren geweest in hun beleggingspolitiek, zoodat de waarde van hun effectenportefeuille niet af nauwelijks door de Novemberkrach getroffen werd, moesten zich flinke dalingen getroosten, welke ongemotiveerde beweging haar psychologische grond had in het algemeene wantrouwen in investment trust-waarden.

Hetzelfde verschijnsel uit zich natuurlijk ook bij het aantrekken van nieuw kapitaal door de investment trusts. Het publiek bleek nl. na de crisis geenszins geneigd zich nog verder op groote schaal voor de betreffende nieuwe waarden op dat gebied te interesseeren. Vele dergelijke emissies mislukten dan ook of werden om zulks te voorkomen zelfs afgelast. In de maandelijksche emissiecijfers over 1929 van de investment trusts, welke gedurende de eerste negen maanden van 1929 tot een fantastisch bedrag waren gestegen, komt zulks sprekend naar voren. Zoo bedroegen volgens de „Chronicle” de emissies van investment trusts en holding-companies in de afgelopen maanden:

	Obligaties	Aandelen	Totaal
	\$	\$	\$
Januari	15.000.000	262.013.500	277.013.500
Februari	21.500.000	217.284.050	238.784.050
Maart	47.000.000	132.998.588	179.998.588
April	1.500.000	80.588.000	82.088.000
Mei	—	78.206.200	78.206.200
Juni	8.000.000	65.406.224	73.406.224
Juli	20.250.000	200.338.090	220.588.090
Augustus	1.000.000	452.727.220	453.727.220
September	2.000.000	527.237.100	529.237.100
October	1.000.000	77.637.816	78.637.816
November	—	3.435.000	3.435.000
December	—	8.639.110	8.639.110
Totaal 1929..	117.250.000	2.106.510.898	2.223.730.898

Voor het geheele jaar 1929 komen we dus tot het

imposante bedrag van \$ 2¼ milliard, waarvan echter nog geen \$ 100 millioen in het laatste kwartaal, dat met de beurskrach was ingezet, vallen.

Nu moet men wel in aanmerking nemen, dat in de eerste drie kwartalen de emissies ten behoeve van investment trusts tot een ongewone hoogte waren gestegen.

In sommige maanden vormden zij de helft van alle Amerikaansche emissies. Dat dit geen blijvend verschijnsel kon zijn, stond a priori vast. Ook het totaal bedrag der investment trust emissies in 1929 moet niettegenstaande de geweldige daling in het laatste kwartaal, nog als buitengewoon hoog worden aangemerkt en was zelfs 13 keer zoo groot als in 1927. Ter vergelijking laten wij hier het totaal bedrag der Amerikaansche investment trust emissies over de laatste drie jaar volgen:

1927.....	\$ 174.906.978
1928.....	\$ 790.670.670
1929.....	\$ 2.223.730.898

Ook de beide eerste maanden van 1930 geven slechts een zeer geringe emissie-bedrijvigheid der Amerikaansche investment trusts te zien. Volgens het „Journal of Commerce” waren de betreffende cijfers als volgt:

	Eerste twee maanden	
	1930	1929
	\$	\$
Obligaties	7.900.000	128.500.000
Aandelen	20.925.000	456.759.637
Totaal	28.825.000	585.259.637

De afnemende van de emissies ten behoeve der investment trusts is veel grooter dan die der totale emissies.

Deze bedroegen in de eerste maanden:

1929.....	\$ 1.723.654.608
1930.....	\$ 1.247.159.448

Het general management type, dat ook in Engeland het meest gebruikelijk is, heeft over het algemeen het beste de crisis doorstaan, niet alleen wegens de grootere mate van risicoverdeeling, die daar heerscht vergeleken met de andere soorten, doch vooral tengevolge van het feit, dat zij een groot gedeelte hunner middelen tijdens de boomperiode als call-geld hebben uitgezet in plaats van er fondsen voor te kopen. Daarmede kon gedurende maanden 7, 8, 9 soms zelfs 12 pCt. worden gemaakt, zonder het risico te loopen van koersverlies.

Binnen genoemde soort hebben die met internationale risicoverdeeling zich weer het beste gehouden. Bij deze heele groep is overigens ook de geheele bedrijfspolitiek — kapitaliseering, risico- en winstverdeling — conservatiever dan bij de andere soorten en meer in overeenstemming met het oude welbeproefde Schotsche systeem; welker aanhangers over het algemeen veel beter het verschil tusschen „beleggen en speculeeren” begrepen hebben.¹⁾

En dit is toch een van de grondbeginselen bij de bedrijfsleiding der investment trusts. De bekende Amerikaansche investment trust-specialiteit Edgar Lawrence Smith, president van de Irving Investors Management Company, heeft het in een rede over het onderwerp: „how the trust company can provide

¹⁾ Na het schrijven van dit artikel bereikt ons het resultaat van een onderzoek door N. W. Ayer & Son Inc. naar het effectenbezit van de 80 voornaamste investment trusts. Onder de „most popular common stocks” in het bezit der investment trusts vinden wij daar aandelen in drie public utilities, nl. de Consolidated Gas Cy of New-York in 49 portefeuilles, de American Telephone & Telegraph in 42 portefeuilles, de Electric Bond & Share Cy. in 40 portefeuilles en voorts één chemisch fonds nl. de Union Carbide & Carbon Corp. in 40 portefeuilles. Volgens dit jongste en uitgebreidste Amerikaansche onderzoek op het gebied der investment trusts bedragen de middelen dezer instellingen in de V. St. op het oogenblik ruim \$ 3¼ milliard. Het artikel komt tot de veelzeggende conclusie, dat „the growth in the number of such companies during the last five years may be traced to the popular acceptance of the common stock theory of investment.”

investment management for the individual" voor de eenige weken geleden gehouden winterconferentie van de Trust Company Division van de American Bankers Association zoo juist uitgedrukt:

"We live in a world of constant change. The speculative security of yesterday is the prime investment security tomorrow. And the more we study the realities the more we find that every type of security fluctuates in value."

Beter dan de jonge Amerikaansche maatschappijen blijken hun oudere Engelsche zustermaatschappijen van deze waarheid, zooals ieder, die de effectenmarkt eenigen tijd kent, doordrongen geweest te zijn of misschien beter gezegd: deze hebben zich daar praktisch beter naar weten te gedragen. Uit de resultaten van een aantal Engelsche investment trusts over het afgelopen jaar blijkt zulks duidelijk. In een volgend artikel in dit blad hopen wij deze onder de loupe te nemen.

B. H. A. MEYERINK.

DE LOONGEGEVENS DER RIJKSVERZEKERINGSBANK.¹⁾

De heer J. C. Schröder te Amsterdam schrijft ons:

De beschouwingen, welke de heer Dr. Ir. B. Bölger in het nummer van dit blad van 5 Februari jl. heeft geleverd over bovenstaand onderwerp nopen mij tot het maken van enkele opmerkingen.

Dr. Bölger erkent de theoretische juistheid van het standpunt, dat de heer Mr. J. H. van Zanten en de ondergeteekende naar aanleiding van het rapport „Loonen en loonsverhoudingen" hebben ingenomen, doch meent, dat praktisch het gelijk geheel aan zijn kant is. Met de verschuivingen in de industrie loopt het naar zijne meening zoo'n vaart niet. Ter illustratie geeft hij enkele cijfers betreffende het relatieve aantal vrouwen, in een maatschappelijk beroep werkzaam, nl. het percentage 23,9 voor het jaar 1909 en het percentage 23,2 voor het jaar 1920. Uit de nagevoegde volledige overeenkomst dezer beide cijfers trekt hij de conclusie, dat er in de verhoudingen — men denke er aan, dat loonverhoudingen in geding zijn — door den vrouwenarbeid weinig verandering zal zijn gekomen.

Hoe staat het nu met de verspreiding der maatschappelijk werkzame vrouwen over de verschillende bedrijven? Onderstaande cijfers, ontleend aan dezelfde bron, waaruit Dr. B. putte, geven antwoord op die vraag.

wenaarbeid verplaatst is in de richting der hooger betaalde beroepen. Ook al hadden de loonen van 1920 op hetzelfde peil gestaan als die van 1909, zou men voor de vrouwen dus vermoedelijk toch een hooger gemiddeld dagloon hebben gevonden. Hoe dit overigens ook zij, het gelijk gebleven percentage der arbeidende vrouwen heeft wegens de verschuivingen, welke hebben plaats gehad, voor het beoogde doel geen overtuigende beteekenis en het eenige wat Dr. Bölger met het door hem aangehaalde voorbeeld heeft beezen is de gepastheid van zijn vermaning om voorzichtig te zijn bij het schatten van den invloed der verschuivingen.

Soortgelijke overwegingen gelden voor den invloed van andere verschuivingen. De heer Bölger schat de verdeling der mannelijke arbeiders over de drie groepen: geschoolden, geoefenden en ongeschoolden in 1913 en thans en stelt zonder blijkbaare grond den vooruitgang van elk der beide eerstgenoemde groepen op 5 pCt. van het totaal aantal mannen. Maar er is naast de verschuiving in de drie genoemde groepen nog de verschuiving in den relatieven omvang der verschillende bedrijven. Het zal den heer B. zeker niet onbekend zijn, dat de geschoolden lang niet in alle bedrijven hetzelfde loon verdienen. Wanneer ik dus uit de cijfers der Rijksverzekeringbank zie, dat bijv. een belangrijke verzamelgroep als: handel, verkeerswezen, enz. in 1913 een aantal type-werklieden opleverde, dat 24,2 pCt. van het geheele aantal uitmaakte, terwijl het overeenkomstige percentage voor 1926 bedroeg 34,1, dan is het reeds uit dit ééne feit toch wel duidelijk, dat er in de samenstelling der verzekerde industrie in den loop van 13 jaren belangrijke wijziging is gekomen. Bij verdere ontleding zullen er binnen de grenzen van de genoemde groep en van andere groepen bovendien nog verschuivingen blijken te hebben plaats gevonden, die beletten de achttien hoofdgroepen als homogeen blijvende deelen te beschouwen. Door de schatting van de wijziging in het percentage geschoolden, geoefenden en ongeschoolden heeft Dr. Bölger met den invloed der verschuivingen dan ook lang niet voldoende afge-rekend.

Dat de mogelijkheid van kleine afwijkingen geen reden is om een becijfering als praktisch onjuist te verwerpen, spreekt vanzelf. Echter moet bij de beoordeeling van wat klein of groot is het doel van de uitkomst en het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, goed in het oog worden gehouden. Ik meen, dat

BEDRIJFSKLASSEN	Totaal aantal in een beroep werkzame personen		Totaal aantal in een beroep werkzame vrouwen		Aantal vrouwen van elke klasse in procenten van het totaal aantal personen van elke klasse		Aantal vrouwen van elke klasse in procenten van het totaal aantal vrouwen	
	1909	1920	1909	1920	1909	1920	1909	1920
Kleding en reiniging	110.390	124.073	69.891	78.496	63,3	63,3	12,9	12,4
Textielnijverheid	60.529	66.487	19.874	22.327	32,8	33,6	3,7	3,5
Bereiding van voedings- en genotmiddelen..	136.161	177.485	7.271	16.719	5,3	9,4	1,3	2,7
Landbouwbedrijven	618.066	622.514	112.341	89.672	18,2	14,4	20,8	14,2
Handel, Verkeersw., Cred. en Bankw., Verz. wez	434.716	579.590	63.121	101.445	14,5	17,5	11,7	16,1
Vrije en daarmee overeenkomende beroepen.	93.327	142.720	19.815	41.089	21,2	28,8	3,7	6,5
Onderwijs	47.973	68.406	23.601	35.820	49,2	52,4	4,3	5,7
Huiselijke diensten	214.096	221.135	205.398	211.345	95,9	95,6	38,0	33,5
Rest	546.376	719.997	19.676	34.918	3,6	4,8	3,6	5,4
Totaal	2.261.634	2.722.407	540.988	631.831	23,9	23,2	100,-	100,-

De overeenkomst in eindpercentage berust, blijkens deze cijfers, volstrekt niet op een gelijk gebleven samenstelling van de vrouwelijke arbeidende bevolking. In vergelijking met 1909 is in 1920 een sterke achteruitgang van het relatieve aantal vrouwen waar te nemen in de landbouwbedrijven en in de groep huiselijke diensten, daarentegen een sterke vooruitgang in de groepen: Handel, verkeerswezen, enz.; vrije en daarmee overeenkomende beroepen; en onderwijs. Dit beteekent, dat een belangrijk stuk van den vrou-

Dr. Bölger dit in zijn betoog niet doet.

Want het klinkt wel vrij onschuldig, wanneer hij zegt, dat de mogelijke fout in het rapport „Loonen en loonsverhoudingen" ten hoogste 5 pCt. zal bedragen. Maar wat beteekent een fout van 5 pCt. in het kader van het uitgebrachte rapport? Dat, ter zuivere vergelijking met 1913, de looncijfers van 1926 met 5 pCt. verlaagd moeten worden, d.w.z. dat het indexcijfer 215, voor 1926 gevonden bij een index van 100 voor het jaar 1913, moet worden verlaagd tot 204. De goederenwaarde van het tegenwoordige arbeidsloon verhoudt zich dan tot de goederenwaarde van het

¹⁾ Dit artikel is op verzoek der redactie sterk verkort.

vroegere arbeidsloon als 204 : 170, hetgeen een verhooging van 20 pCt. beteekent. Op den grondslag van het indexcijfer 215 werd gevonden een verhooging van 26 pCt., welk percentage gesteld werd tegenover de „ruim 10 pCt.” (lees: 12 pCt.), die den vooruitgang in welstand van den gemiddelden burger voorstellen. De tegenstelling 26 — 12 verzacht zich dus tot 20 — 12. Een fout van 5 pCt. in de schatting van het eindloon beteekent derhalve een fout van 43 pCt. in het becijferde verschil. Houdt men nu in het oog, dat de tegenstelling 26 — 12 als een der voornaamste uitkomsten van het onderzoek in het rapport naar voren wordt gebracht, dan schijnt toch het schouderophalend gebaar, waarmede Dr. B. de mogelijkheid van een afwijking van 5 pCt. toegeeft, niet recht op zijn plaats.

Ik heb hier enkele cijfers van het rapport gebruikt zonder daarmede te willen zeggen, dat ik de juistheid van die cijfers aanvaard. Ook wil ik hiermede volstrekt niet zeggen, dat ik van oordeel zou zijn, dat de afwijking niet groter kan zijn dan 5 pCt. Mijn bedoeling was slechts om aan te toonen, dat Dr. Bölger, zich houdende op den grondslag van het rapport, reden had om minder luchthartig over een *in ander verband wellicht onbeteekenende* afwijking van enkele percenten te spreken. Zou de heer B. durven beweren, dat het indexcijfer 190, weergevende de gemiddelde stijging van het algemeene inkomen, niet eveneens een afwijking van 5 pCt. kan vertoonen? Welnu, indien zulk een afwijking nu eens naar den anderen kant gecorrigeerd moest worden, zou het verschil 20 — 12 gereduceerd worden tot 20 — 18. Dat is zuiwere speculatie, zal Dr. Bölger zeggen. Inderdaad, maar zolang mogelijkheden als deze bestaan, is de conclusie van het rapport op dit punt óók speculatie.

Slechts nauwkeurige toetsing van de cijfers, welke tot de tegenstelling 26 — 12 leidden, zou kunnen aantoonen of die tegenstelling er inderdaad is. Wie zich over de afwezigheid van controlemiddelen troost met de overweging, dat de werkelijke loonen en inkomens slechts eenige percenten van de geschatte bedragen kunnen afwijken, verliest het gebruik, dat van die schattingen gemaakt is, wel zeer ver uit het oog. En zeker heeft hij geen grond om die houding te verdedigen als een bewijs van praktischen zin, ten voorbeeld aan de bijzondere betweterigheid van overvoorzichtige theoretici.

* * *

N a s c h r i f t. Ook ik zal mij aan het verzoek der Redactie houden en kort zijn. De vermindering van het aantal vrouwen in den landbouw en bij de huiselijke diensten kan buiten beschouwing blijven, omdat deze bedrijven niet onder de statistiek van de R.V.B. vallen. In de nijverheid bleef het aantal vrouwen over het geheel genomen constant, wat zoowel uit de cijfers van de beroepstelling als uit die van de Arbeidsinspectie blijkt. Het relatief grooter aantal vrouwen komt dus geheel voor rekening van de handels- en verkeersbedrijven, het crediet- en bankwezen.

Verder zijn tengevolge van de uitbreiding der verzekeringsplicht in 1922 een groot aantal nieuwe ondernemingen bij de statistiek gekomen, die zich echter in hoofdzaak beperken tot drie bedrijfstypen: handel en verkeer, het kleedingbedrijf en de bedrijven voor voedings- en genotmiddelen.

Dit alles kan echter slechts invloed op het algemeene gemiddelde dagloon hebben, voorzover het gem. dagloon van de nieuw bij de statistiek gekomen type werklieden daarvan afwijkt. Hoe groot deze afwijking is, kan niet worden nagegaan, wel mag op goeden grond worden aangenomen, dat het gemiddelde dagloon van de nieuw bij de statistiek gekomen type werklieden lager was dan het algemeene gemiddelde, zoodat het dit gemiddelde iets naar beneden heeft gebracht en als zoodanig een correctie vormt op de

verschuivingen naar de hogere loongroepen.

Overigens is het echter nog zeer de vraag of men de natuurlijke „verschuivingen die beletten de achttien hoofdgroepen als homogeen blijvende deelen te beschouwen” wel als een motief voor de onvergelykbaarheid mag aanvoeren.

Immers wanneer in den loop der tijden blijkt, dat een belangrijk deel der arbeiders, mede door de ontwikkeling van de verschillende bronnen van bestaan, geleidelijk overgaat naar hooger gewaardeerde arbeid, dan moet dit toch ook bij vergelijking van het gemiddelde loon, dat de arbeidersklasse als geheel ontvangt, tot uitdrukking worden gebracht.

Tenslotte nog een korte opmerking over het gebruik van het gemiddelde cijfer in het Loonrapport. De stijging van 26 pCt. van het goederloon der arbeidersklasse was zoowel gebaseerd op de gegevens van de R.V.B. als van die van de Centrale Werkgevers Risicobank, van de Arbeidsinspectie en op verschillende door mijzelf verzamelde gegevens. Deze gaven als gemiddelde ongeveer dezelfde uitkomst, hetgeen een reden te meer was om de juistheid ervan te aanvaarden.

Al moet dus theoretisch de mogelijkheid van een afwijking van 5 pCt. bij de gegevens van de Rijksverzekeringsbank worden voorbehouden, gezien de verdere gegevens was er geen aanleiding om bij de toepassing in het Loonrapport daarmede verder rekening te houden.

B. BÖLGER.

Haarlem, 30-3-30.

AANTEKENINGEN.

De geldmarkt in Maart.

Nederland. Men kan zeer zeker niet, zooals wel gedaan is, een direct verband leggen tusschen de conjunctuur binnen een bepaald gebied en de daar heersche geldkoersen. De in het Maartnummer van de „Nederlandsche Conjunctuur” weergegeven grafieken duiden althans niet op een zoo sterken teruggang bij handel en nijverheid als de tegenwoordige geldkoersen zouden doen verwachten. Het behoeft geen betoog, dat het thans voornamelijk internationale factoren zijn, die de grootste rol op de geldmarkten spelen.

Onder de huidige omstandigheden is het echter meer dan ooit zeer moeilijk, zoo niet ondoenlijk, om te midden van al die elkaar neutraliseerende en cumuleerende economische werkingen, juist die invloeden te volgen, welke beslissend zullen zijn voor de toekomstige ontwikkeling van de geld- en kapitaalmarkt.

Van verschillende zijden is de meening geuit, dat de periode van dalende geldkoersen wel afgesloten zal zijn, alhoewel aan den anderen kant toch ook niet op een spoedige stijging gerekend wordt. Deze opvatting wordt gemotiveerd door te wijzen op zekere teekenen van opleving van de bedrijvigheid in eenige belangrijke landen als Duitschland en de Ver. Staten, op toenemende behoeften van enkele staten (Duitschland, Oostenrijk), op reeds lang onbevredigde kapitaalbehoeften (Oost-Europa, Balkan, Zuid-Amerika), enz. Daartegenover kan men wijzen op de minder gunstige conjunctuurontwikkeling in enkele landen (Frankrijk, Engeland en koloniale gebieden) en op verminderde koopkracht in landen met een zilveren standaard, als China, Britsch-Indië en Mexico.

Zeker is, dat de geldruimte nog onverminderd voortduurt en dat iederen dag nieuwe laagterecords worden geboekt. Wij hebben hier te lande discontokoersen van $\frac{1}{8}$ boven de 2 pCt., prolongatiekoersen van $2\frac{1}{4}$ pCt., koersen voor callgelden van $\frac{3}{8}$ pCt. gezien.

Deze voortdurende daling van de geldkoersen was voor De Nederlandsche Bank aanleiding om tweemaal haar wisseldisconto te verlagen en wel van 4 op $3\frac{1}{2}$

pCt. op 7 Maart en van $3\frac{1}{2}$ op 3 pCt. op 25 Maart. Het is niet waarschijnlijk, dat De Nederlandsche Bank haar disconto, dat met het Fransche het laagste der wereld is, met het oog op de voorjaarsbehoefden, die over ongeveer een maand een hoogtepunt zullen bereiken, verder zal verlagen. Ook de wisselkoersen geven tot een dergelijke verlaging geen aanleiding.

Voor de komende periode moet ook rekening gehouden worden met het feit, dat voor gelden, welke met het oog op den onzekeren toestand op de effectenmarkt geen empooli vonden, een belegging gezocht zal worden. De dalende geldkoersen maken een belegging op korten termijn steeds minder aantrekkelijk, terwijl een zekere stabiliteit in de ontwikkeling daarvan niet te ontkennen is. Het stijgende bedrag emissies en de toenemende belangstelling daarvoor duiden op een verandering in die richting.

Ook in *Duitschland* had onder druk van buitenlandsche invloeden tweemaal in de afgelopen maand een discontoverlaging plaats, namelijk van 6 op $5\frac{1}{2}$ pCt. op 8 Maart en van $5\frac{1}{2}$ op 5 pCt. op 25 Maart. Opmerkelijk is, dat vóór den oorlog een disconto van 5 pCt. heel gewoon was. In het nummer van de vorige week heeft Dr. Carl Krämer er nog op gewezen¹⁾, dat de discontoverlagingen vrijwel geheel en al het gevolg zijn van buitenlandsche invloeden en dat de verhoudingen in het binnenland (termijngeld blijft onveranderd zeer duur) optimisme nog niet wettigen. Deze opvatting van Dr. Krämer wordt bevestigd door de op 24 Maart door de Reichsbank-directie gegeven motiveering voor de jongste discontoverlaging. Daar-in heet het, dat een disconto van 5 pCt. met de binnenlandsche verhoudingen op de geld- en kapitaalmarkt niet in overeenstemming is en dat, niet in de laatste plaats, de van de buitenlandsche koersen uitgaande drang (goudtoevoer, enz.) de Reichsbank genoopt hebben zich naar de buitenlandsche geldmarkt te richten.

Toch zijn de verlagingen der geldkoersen niet zonder meer aan de kapitaalmarkt voorbijgegaan. Wij hebben dezer dagen kunnen lezen, dat een leening van Mecklenburg-Strelitz in het binnenland aan de markt zou worden gebracht en dat daarbij voor het eerst sedert langen tijd, het $7\frac{1}{2}$ pCt. rentetype weer is ingevoerd. Dat het hier geen experiment betreft, daar staan de namen der emittenten borg voor. Ook het feit, dat het door het Rijk en eenige steden (Berlijn, Dresden) aangeboden schatkistpapier, met een looptijd van een jaar en langer, bijzonder spoedig was volteekend, duidt op veranderingen op de kapitaalmarkt. Ook de vraag naar pandbrieven is sterk toegenomen, zoo zelfs, dat een hypotheekbank (de Frankfurter Hypothekenbank) verdere emissie heeft gestaakt. Uiteraard spreekt de waarschijnlijke afschaffing van de „Kapitalertragssteuer” hier ook een woordje mee.

Engeland. De discontoverlagingen op 6 en op 20 Maart respectievelijk op 4 en $3\frac{1}{2}$ pCt. hebben niet kunnen verhinderen, dat er tusschen het officieele en particuliere disconto een marge van betekenis is gebleven. De aangeboden hoeveelheid wisselmateriaal is opvallend schaarsch geweest. De koers van het Pond was geenszins zoo vast, dat ook van deze zijde een discontoverlaging gewenscht was. Men liep — bij de eerste verlaging der maand — dan ook wel eenigszins vooruit op een verlaging in New-York. Dat New-York echter niet onmiddellijk de verlaging van Londen volgde, heeft wel eenige teleurstelling gewekt. De discontoverlaging heeft echter weinig invloed op de wisselkoersen gehad; het Pond kon ten opzichte van den Dollar zelfs iets verbeteren. (De geringe invloed van een discontoverlaging op de buitenlandsche wisselkoersen hebben wij ook in ons land kunnen waarnemen).

De verlaging in New-York is tenslotte niet uitgebleven en de dalende discontokoersen en de mindere

kans op goudafvloeiingen maakten, dat de tweede Londensche discontoverlaging in het geheel niet onverwacht kwam. De reeds bovengenoemde schaarschte aan wisselmateriaal moet in de eerste plaats als oorzaak van het lage particuliere disconto worden aanzien.

Overeenkomstig de aanbevelingen van de Cunliffe-Commissie wil men de vlottende schuld verminderen (alhoewel consolidatie op de huidige koersen niet voordeelig is). Dit komt natuurlijk tot uiting in een gering aanbod van schatkistpapier. Het is bekend wat dit na den oorlog is gaan beteekenen voor de Londensche geldmarkt. Zelfs in betere tijden dan thans bestaat de wisselportefeuille der Londensche bankiers en discontohuizen voor het grootste deel uit schatkistpapier.

Als gevolg van de slechte zaken zouden reeds eenige discontohuizen het plan hebben om te fusioneeren; eenige kleine zaken zouden liquideeren.

Frankrijk. De in overeenstemming met de algemeene daling der geldkoersen verwachte verlaging van het officieele disconto, dat sedert eind Januari nog steeds 3 pCt. bedraagt, heeft niet plaats gehad. Van eenige zijden schijnt men dit ook niet te wenschen, althans om de daling van de geldkoersen in het binnenland tegen te gaan, zetten de Fransche banken groote bedragen in het buitenland uit, ook al zijn de voorwaarden betrekkelijk ongunstig. Inmiddels heeft het acceptbedrijf, dank zij natuurlijk de ruime geldmarkt, een omvang van beteekenis aangenomen. De acceptomloop wordt thans geschat op Frs. $4\frac{1}{2}$ à 5 milliard en heeft dien van Amsterdam daarmede dus eenigszins overtroffen. Voor de juistheid van het cijfer bestaat evenwel geenerlei houvast.

In de Ver. Staten is het bij één discontoverlaging gebleven. Verwachtingen omtrent een 3 pCt. tarief werden nog niet verwezenlijkt, niettegenstaande het disconto van $3\frac{1}{2}$ pCt. ook hier weinig effectief is gebleken. De topzware Amerikaanse goudpositie is in de afgelopen maand nog versterkt door eenige goudtoevoeren, o.a. uit Japan, China en Zuid-Amerika (Brazilië).

De verlaging van het particuliere disconto is als een nieuwe aanwijzing voor een verlaging van het officieele disconto te beschouwen.

In Italië is de wisselhandel thans — na de maatregelen van minister Volpi in 1926 — weder vrijgelaten. Doel hiervan zal in de eerste plaats zijn het aantrekken van buitenlandsch kapitaal, waaraan Italië zulk een groote behoefte heeft. Gelijktijdig wordt het gouduitvoerverbod opgeheven en de verlichting der belasting op buitenlandsche leeningen met nogmaals drie jaar verlengd.

Niettegenstaande het particulier disconto in Italië vrij hoog was (het officieel disconto is sedert 3 Maart $6\frac{1}{2}$ pCt.) vloede slechts weinig kapitaal Italië binnen, daar moeilijkheden bij het opvragen steeds mogelijk waren.

In Zweden werd door den Rijksdag een eveneens belangrijke beslissing genomen. Sedert 1 April 1924 was daar de goudinvoer door anderen dan de Zweedsche Rijksbank verboden. Thans is de goudhandel weder vrijgegeven. Invloed op de internationale goudmarkt zal deze maatregel evenwel waarschijnlijk niet hebben.

In de afgelopen maand hadden nog discontoverlagingen plaats in *Oostenrijk* van $6\frac{1}{2}$ op 6 pCt. (19 Maart), in *Polen* van 8 op 7 pCt. (14 Maart), in *Noorwegen* van 5 op $4\frac{1}{2}$ pCt. (21 Maart), *Denemarken* en *Zweden* eveneens op $4\frac{1}{2}$ pCt. (7 Maart), *Tsjechoslowakije* tot 5 pCt. (8 Maart) en *Hongarije* van $6\frac{1}{2}$ op 6 pCt. (29 Maart).

V. D. BR.

¹⁾ Zie het artikel „Het Duitse Bank-disconto”.

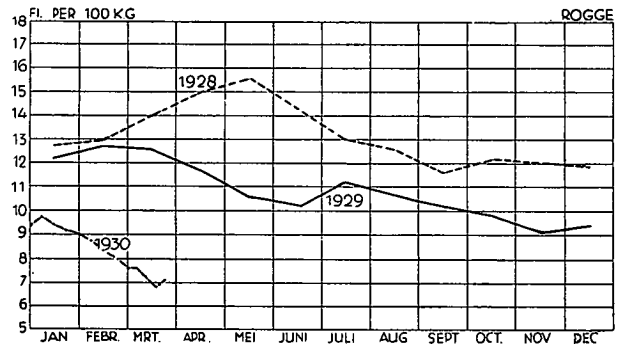

Europeesche vraag is nog altijd vooral het gevolg geweest van de groote oogsten, die in 1929 in verschillende landen van het Europeesche vasteland zijn binnengehaald. Dientengevolge was de opbrengst in Europa toen 5 1/2 miljoen ton grooter dan in 1928, toen in vergelijking met het voorafgaande jaar reeds een vermeerdering van 4.3 miljoen ton te constateeren viel. Daarbij viel de Australische oogst aanmerkelijk mee en kwam Rusland met flinke hoeveelheden tarwe aan de markt. Vooral dit Russische aanbod heeft eenigen tijd in aanzienlijke mate bijgedragen tot de prijsdaling. Duitsland handhaafde zijn voorschrift, volgens hetwelk de molenaars minstens 50 pCt. inlandsche tarwe moeten gebruiken en besloot tevens met ingang van 27 Maart tot verdere sterke verhoging van het invoerrecht op tarwe. Frankrijk schijnt nog flinke hoeveelheden tarwe voor uitvoer beschikbaar te hebben en in Italië neemt de behoefte aan buitenlandse tarwe slechts langzaam toe. Omstreeks half Maart verbeterde de Europeesche kooplust echter eindelijk enigszins, al was dit dan ook ten aanzien van Duitsland vooral het gevolg van de dreigende verhoging van het invoerrecht. Voortgang der betere Deutsche vraag na invoering dier verhoging viel dus niet te verwachten. Iets meer vertrouwen in den tarveprijs viel echter in de tweede helft van Maart wel te constateeren, nu de prijs op een zoo veel lager peil was aangekomen en de voorraden in Europa eindelijk wel eenige vermindering hadden ondergaan. Het prijsherstel, dat in de tweede helft der maand tot stand kon komen, bedroeg echter in Noord-Amerika slechts circa 5 pCt., in Argentinië 7 pCt., aan de termijnmarkt te Liverpool voor den Mei-termijn 10 pCt. Opgelost is echter het probleem der lage tarveprijs nog allerminst. Op het geheele Noordelijk halfrond zijn de vooruitzichten voor den nieuwen oogst gunstig en vermindering van den uit-

zaai heeft niet plaats gevonden. Zeer ongerust blijft men dan ook in Noord-Amerika nog steeds over de mogelijkheid om plaatsing te vinden voor de daar nog aanwezige veel te groote tarvevoorraden en de zichtbare wereldvoorraad is nog altijd aanmerkelijk grooter dan ooit is voorgekomen.

ROGGE.

Steeds grooter zorgen baarden in Duitsland ook deze maanden weder de zeer groote voorraden rogge, waarvoor in het binnenland al evenzeer als voor export de vraag zeer onvoldoende bleef. Verergerd werd de toestand nog door concurrerend aanbod van rogge uit Polen en Rusland en de roggeprijs daalde tot een peil, dat de landbouwers in Duitsland in groote moeilijkheden bracht. De maatregelen, die de Deutsche regering in December genomen had en die

vermeerdering van het verbruik van rogge als voedsel voor mensch en dier en daardoor prijsherstel ten doel hadden, hadden geen succes. Ook samenwerking met Polen bij den export van rogge had niet de gewenschte uitwerking en daarom werd in Maart besloten tot verdere maatregelen ter verhoging van den roggeprijs.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Table with multiple columns listing various commodities like Tin, Katoen, Wol, Rubber, Suiker, Koffie, and Thee, along with their prices and indices for different months and years.

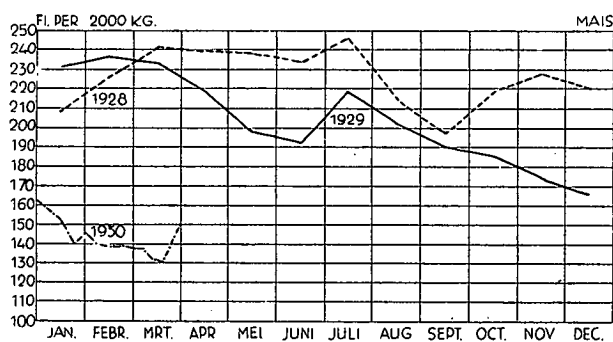
e huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche. 3) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928) 4) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. 5) 7 Maart. 6) 14 Maart. 7) 21 Maart. 8) 28 Maart. 9) 6 Maart. 10) 13 Maart. 11) 20 Maart. 12) 27 Maart.

Zij bestaan uit sterke verhooging van het invoerrecht op tarwe, gerst en haver en het invoeren van een regeeringsmonopolie voor den maaisimport. De Rijksdag bleek onmiddellijk bereid aan die nood-maatregelen zijn goedkeuring te hechten, zoodat zij nog in de laatste dagen van Maart van kracht konden worden. Men dient nu af te wachten, of zij tot blijvende verbetering der roggeprijzen zullen leiden, doch waarschijnlijk lijkt dat wel. Intusschen is de invoer in Europa van overzeesche rogge nog steeds niet weder hervat, omdat de Deutsche prijzen zulke zaken geheel onmogelijk maakten. In Noord-Amerika, waar nog veel rogge van den laatsten oogst is overgebleven, heeft dat tot sterke prijsdaling geleid. Te Chicago bedroeg op 2 Januari de notering voor Mei-rogge 102½, op 14 Maart 59½ dollarcent per 56 lbs. Een daarna ingetreden herstel was slechts van korten duur en ging grootendeels weder verloren. Tenslotte trad weder enige stijging in door de Deutsche steunmaatregelen.

MAIS.

Ook voor maïs heeft in de eerste maanden van 1930 een sterke prijsdaling plaats gevonden. Ook nu weder lag de oorzaak daarvan in de lage prijzen en het sterke aanbod van gerst, en haver, welke de mede door den zachten winter toch reeds teleurstellende Europeesche vraag nog deden afnemen, het zeer voldoende aanbod uit Argentinië, de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen oogst en de zeer groote voorraden in Zuid-Oostelijk Europa. Deze laatste lieten zich aanvankelijk niet sterk gelden, omdat de Donau-maïs nog altijd zoo vochtig was, dat veel daarvan in beschadigden toestand in West-Europa arriveerde en diensgevolge zowel de verschepers als de West-Europeesche importeurs weinig neiging toonden tot verdere zaken in Donau-maïs. De prijsdaling werd daardoor aanvankelijk nog tegengehouden, doch in de tweede helft van Februari, toen wegens kouder weder de kwaliteit der Donau-maïs verbeterde, nam het aanbod zeer sterk toe.

Een snelle en hevige daling der maïsprijzen is daarvan het gevolg geweest, zoodat in de eerste helft van Maart Donau-maïs verhandeld werd op een prijspeil, dat zelfs vóór den oorlog als laag zou zijn beschouwd. Ook in Argentinië vond een sterke prijsdaling plaats en zowel oude Plata-maïs als zomer-aflading van den nieuwen oogst waren te koop zeer ver beneden de laagste prijzen, die sedert den oorlog zijn voorgeko-

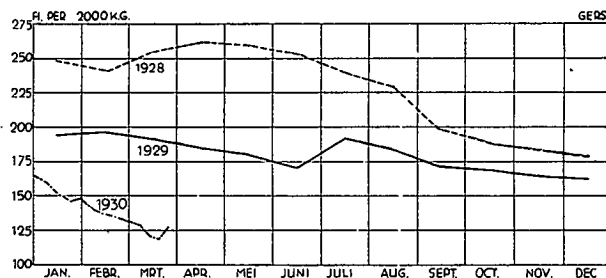

men. Als verkoopers van Plata-maïs op zomer-aflading ver beneden Argentijnsche prijzen traden vooral Europeesche firma's op en onder haar bevonden zich velen te Weenen en in Duitschland, die deze zaken in Plata-maïs verbonden aan haar operaties in Donau-maïs. Importzaken in laatstgenoemde soort beperkten zich voornamelijk tot Nederland, waar daarvan tot de uitermate lage prijzen flinke hoeveelheden zijn gekocht. Omstreeks half Maart is voor maïs de marktstemming plotseling omgeslagen. De voorraden in West-Europa bleken sterk geslonken te zijn, de verschepingen uit Argentinië namen aanzienlijk af en bij de plotseling veel betere vraag vond in enkele dagen een zeer sterk prijsherstel plaats, speciaal voor stoomende en spoedig te verladen partijen. Het aanbod van Donau-maïs nam aanmerkelijk af en het aanbod van

nieuwe Plata-maïs door Europeesche firma's was spoedig geheel verdwenen. Voor Donau-maïs, die omstreeks half Maart nog op aflading in April en Mei voor f 105 per 2.000 KG. cif Rotterdam verhandeld was, betaalde men op den 28sten f 130, voor stoomende Plata-maïs was de prijs gestegen van f 120 tot f 155 en voor zomer-aflading van f 119 tot f 130. De prijsstijging is vooral het gevolg van kleine verschepingen, doch het ziet er naar uit, dat dit prijsherstel althans voor een groot gedeelte een tijdelijk verschijnsel zal blijken te zijn, daar in Roemenië nog zeer veel maïs beschikbaar is, de Argentijnsche oogst er goed voorstaat en Duitschland door middel van het ter ondersteuning van den roggeprijs ingevoerde regeerings-maïs-monopolie den invoer zal beperken.

GERST.

Sterk aanbod en groote verschepingen van gerst uit Rusland hebben reeds vroeg in het jaar de prijzen van deze graansoort verder doen dalen, evenals ruime aanbiedingen uit Argentinië en Polen. Roemenië was tot de gedaalde prijzen aanvankelijk niet aan de markt, hetgeen echter de prijsdaling niet kon tegenhouden. Dat Duitschland na de op 1 Januari ingegane verhooging van het invoerrecht niet als koper van gerst optrad, verergerde de flauwe stemming der markt. Na eenigen tijd was de gerstprijis zoover gedaald, dat ondanks het verhoogde invoerrecht weder zaken naar Duitschland mogelijk werden. Intusschen echter was ook Roemenië weder bereid gebleken om tot de gedaalde prijzen gerst te verkoopen en de prijsdaling ging voort. In de eerste helft van Maart kwamen ook voor gerst de prijzen op een ongekend laag peil en vooral Rusland en Roemenië bleven met dringend aanbod aan de markt. Ook Argentinië volgde de prijsdaling ten volle en evenals maïs en rogge kwam ook gerst op een prijspeil, dat zelfs in vergelijking met vóór-oorlogsche prijzen laag te noemen viel. In dien

tijd ontstond in Duitschland het plan tot nieuwe sterke verhooging van het invoerrecht op gerst met als doel vermeerdering van het roggegebruik. Toeneming der Deutsche vraag naar gerst is daarvan het gevolg geweest en omstreeks half Maart ondergingen ook de gerstprijzen een flinke verhooging. Daar echter tevens als vaststaand werd beschouwd, dat Duitschland, tot nog toe het grootste invoerland van gerst, na de verhooging van het invoerrecht zijn import ten zeerste zou beperken, nam het prijsherstel lang niet denzelfden omvang aan als voor maïs. Na een aanvankelijke prijsstijging voor sommige soorten van ongeveer 15 pCt., volgde spoedig weder een inzinking, waarna aan het einde der maand Russische en Donau-gerst nog ongeveer 10 pCt. hooger genoteerd stonden dan omstreeks den 15den. Groote voorraden Russische gerst in verschillende West-Europeesche havens, het in Roemenië nog aanwezige aanzienlijke uitvoeroverschot, de groote hoeveelheden voergerst, die nog in Noord-Amerika beschikbaar zijn, doch waarvan reeds sedert den herfst zoo goed als geen uitvoer plaats vindt, en vooral het verdwijnen van Duitschland als koper aan de gerstmarkt, hebben tengevolge, dat het vertrouwen in den gerstprijis niet groot is, en velen verdere inzinking der prijzen verwachten.

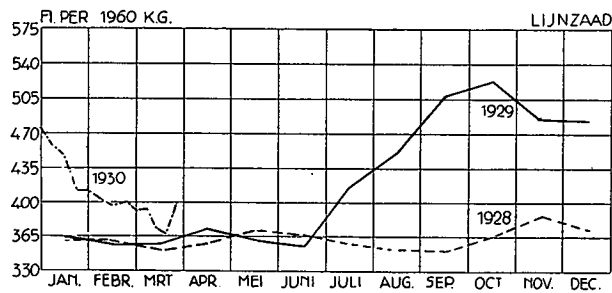
LIJNZAAD.

Terwijl in het laatste kwartaal van 1929 de prijzen over het algemeen een stijgende lijn vertoonden,

is in de eerste drie maanden van 1930 juist het tegenovergestelde het geval geweest.

De noteringen liepen regelmatig terug, om tegen einde Maart weer plotseling een scherpe verhooging te zien te geven. De omzetten in deze periode bleven over het algemeen klein, daar koopers, gezien de algemeene toestand van de oliezadenmarkt, weinig vertrouwen in het hooge niveau voor Lijnzaad stelden.

Een factor, waarmede ook nu weer rekening te houden viel, was de koers van de peso, welke nogal aan schommelingen onderhevig was en diens gevolge invloed op de prijzen uitoefende.

Verder hebben tot het terugloopen der prijzen in niet geringe mate de flauwe vrachten medegewerkt, zoodat alles tezamen genomen, de terughoudendheid der koopers wel verklaarbaar was. Aan den anderen kant heeft de vaste lijnoliemarkt, vooral toen de prijzen aanmerkelijk teruggelopen waren, ertoe bijgedragen, dat de belangstelling eenigermate toenam.

Tenslotte dient gewezen te worden op het feit, dat ook Britsch-Indië in de laatste maanden met gunstige offerten aan de markt was, zoodat er in deze soort, waarin over het algemeen in Nederland betrekkelijk weinig omgaat, vrij veel werd afgedaan.

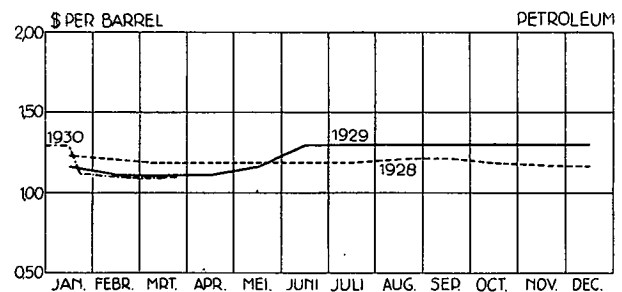
Bij het slot toont Indië echter weer meer terughoudend, waardoor verkoopters van Plata-zaad, mede gesteund door de goede belangstelling uit de Verenigde Staten, gelegenheid kregen hun vorderingen weer aanmerkelijk te verhoogen.

PETROLEUM.

Niettegenstaande het feit, dat de internationale petroleumindustrie aan snelle veranderingen van den toestand is gewend, zullen toch de gebeurtenissen in het afgelopen kwartaal menigeen verrast hebben. Afgezien van de minder belangrijke verlaging van den prijs van Pennsylvanische ruwe olie, was het vooral de door twee ondermaatschappijen der Standard Oil Co. (New Jersey) in het Mid-Continent gebied genomen maatregel eener vrij drastische prijsreductie, die veel stof tot discussies gaf. Deze stap werd met de verklaring gemotiveerd, dat weliswaar de productie van ruwe olie belangrijk was gedaald, dat echter van een evenwicht tusschen deze productie en het verbruik der eindproducten nog geen sprake was, maar dit evenwicht onmisbaar was, om de petroleum-industrie weer op gezonden basis te brengen. Het teveel aan eindproducten, vooral aan benzine en stookolie, had tot belangrijke prijsreducties op de voornaamste markten geleid. Vooral in het Oosten der Ver. Staten deden echter ook aanvoeren van goedkope Venezolaansche olie alsmede van Californische „distress gasoline”, die door het Panamakanaal werd aangevoerd, de prijzen dalen. Dezelfde maatregel als in het Mid-Continent werd tevoren ook in Californië zelf toegepast en had het gewenschte succes. De prijzen konden daarna spoedig weer verhoogd worden. In het Mid-Continent hadden zoo belangrijke koopers van ruwe olie als de Prairie en de Sinclair maatschappijen het voorbeeld der Standard Oil Co. niet opgevolgd, waarschijnlijk omdat, gezien haar groote voorraden, een dergelijke stap zeer belangrijke afschrijvingen op deze duurder gekochte opgeslagen hoeveelheden had meegebracht. Deze maatregelen leidden tot

een intensivering van de campagne voor een invoerrecht op ruwe olie en petroleum-derivaten, toch werden de betreffende voorstellen tot tweemaal toe door den Senaat geweigerd.

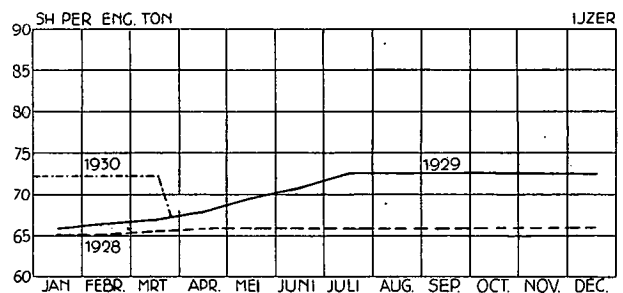
De noodzakelijkheid eener vermindering der verwerking was ook de drijfveer bij een voorstel van de Federal Oil Conservation Board, om de raffinaderijen op Zondag stop te zetten. Om technische redenen vond dit voorstel bij vele maatschappijen een minder gunstig onthaal, toch wordt het door meerderen in dien vorm verwezenlijkt, dat de te raffineeren hoeveelheden met 1/7 worden verminderd, de installaties echter ook Zondag blijven werken.

De onbevredigende prijzen in het Oosten der Verenigde Staten, die terecht of ten onrechte óók aan het voordringen der Koninklijke Shell in dit gedeelte van een markt werden toegeschreven, die de St. Oil Co. of New-York als haar voornaamste domein beschouwde, hebben tot een „rigoureuze prijzenpolitiek” in Ned.-Indië aanleiding gegeven, die echter niet tot Indië beperkt bleef. De Koninklijke verlaagde de prijzen, en deed deze maatregel door een ontslag van Europeesch en Inlandsch personeel volgen. De strijd is nu weer in vollen gang, en zal vermoedelijk van de strijdende partijen vrij zware offers vergen, die echter niet tegen een verbetering van den algemeenen toestand in de V. St. zullen opwegen. Deze verbetering schijnt vorderingen te maken, en indien het verbruik van benzine zich eenigszins bevredigend ontwikkelt — aan een vervulling der optimistische voorspellingen van een toeneming van het verbruik met 1/2 in 1930 kunnen wij voorloopig echter niet gelooven — dan zal de aanleiding voor de prijsverlagingen komen te vervallen. Zooals reeds in de laatste maanden ligt de sleutel der situatie minstens evenzeer, ja nog meer bij de ontwikkeling van het verbruik van benzine enz. als bij de productie van ruwe olie.

IJZER.

De reeds in den loop van het laatste kwartaal van 1929 geconstateerde vermindering van de vraag naar Cleveland gieterij-ijzer, zette zich in het eerste kwartaal van 1930 in versterkte mate voort — zoover zelfs, dat bij de zeer beperkte productie van dit materiaal voorraden ontstonden. De locale verbruiker ging van het standpunt uit, dat de sinds begin Januari sterk gedaalde cokesprijs een verlaging van den ruwijzerprijs toeliet en volhardde in zijn afwachtende houding. Inderdaad is de Cleveland Ironmasters' Association

den 18en Maart jl. ertoe overgegaan de notering, welke sinds Juli 1929 72/6 fob. Middlesbrough bedroeg, met niet minder dan 5/- te verlagen. Een ge-

ringe opleving van de vraag is er tot nu toe slechts het gevolg van geweest.

De geringe afzet van Cleveland ijzer in Schotland en op het vasteland was vooral te wijten aan de scherpe concurrentie van Lux 3. De exportprijs van het Continentale materiaal is gaandeweg gezakt, voornamelijk tengevolge van overaanbod, veroorzaakt door de toegenomen productie van gieterij-ijzer op het vasteland, terwijl het opnemingsvermogen van de eigen markten verminderd is.

Het Westeuropeesche Gieterij-ijzerkartel, dat de officieele exportnoteeringen voor Lux 3 afgeeft, is in verband met een geschil onder de deelnemers, dat ontstond toen het exportquota voor Italië en Zwitserland wilde vaststellen, tijdelijk opgeheven geweest. Hoewel de invloed van het kartel niet overschat moet worden, heeft de markt hierop toch gereageerd.

Thans is de conventie op den ouden grondslag hersteld en zij heeft de officieele exportnoteeringen voor Lux 3 moeten verlagen. Deze zijn met 1 April voor Engeland 64/6 (was 67/6) en voor andere overzeesche landen 67/- (was 69/-) fob. Antwerpen. De markt ligt intusschen reeds enkele shillings lager dan deze officieele noteeringen.

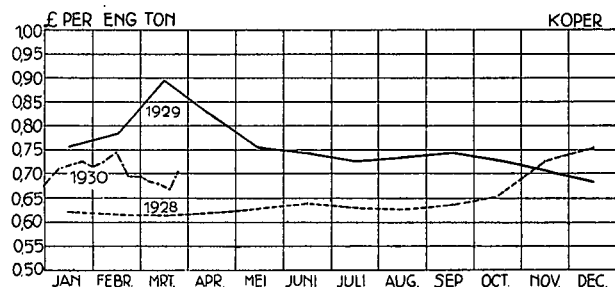
KOPER.

Nog altijd heeft het Koperkartel de prijzen voor Electrolytisch koper op één niveau kunnen handhaven. Hoe lang ze hiertoe nog in staat blijft, is van te voren zeer moeilijk te zeggen. De Amerikaansche Statistiek over de maand Februari is allesbehalve gunstig. Teneinde een vergelijking te maken t.o.z. van de cijfers van October 1929 geven wij deze vergelijking hieronder:

	Oct. 1929	Febr. 1930	Vershil
Productie geraf. Koper	152.840	121.190	— 31.650
Uitvoer	53.460	39.590	— 13.870
Binnenl. afleveringen	105.720	61.870	— 43.850
Voorraden geraf. Koper	88.420	233.170	+ 144.750
Voorraden ongeraf. Koper . . .	254.940	264.780	+ 9.840
Totale voorraad	343.360	497.950	

Uit de bovenstaande cijfers blijkt ten eerste, dat de koperverwerkende industrie in Amerika t.o.z. van Oct. 1929 in Febr. 1930 ca. 40 pCt. koper minder verbruikt; helaas is er in het cijfer van Februari tegenover dat van Januari 1930 nog geen vooruitgang te bespeuren, daar de binnenlandsche afleveringen in Februari niettegenstaande deze maand 3 dagen minder heeft dan Januari, ca. 8000 ton minder bedroegen dan de voorafgaande maand.

De uitvoer is ca. 25 pCt. lager dan in Oct. 1929. Wel is de productie met 31.650 ton achteruitgegaan, doch dit cijfer weegt niet op tegen de voorraadstoening van rond 150.000 ton. De automobielpductie in Februari wordt geschat op 358.300 stuks tegen 497.705 in Febr. 1929, terwijl verder alles er op wijst dat in Amerika nog geen sprake is van opleving der industrie (staalproductie bijv. was de eerste 2 maanden van dit jaar ca. 15 pCt. lager dan Jan. en Febr. van het vorige jaar). Teneinde een prijsverlaging zoolang mogelijk op te houden zal het kartel tot een verdere drastische productiebeperking moeten overgaan. De consumenten reageeren in het algemeen op de hierboven genoemde cijfers met een zekere terughoudendheid; iedereen is bang om ruim

den van dit jaar ca. 15 pCt. lager dan Jan. en Febr. van het vorige jaar). Teneinde een prijsverlaging zoolang mogelijk op te houden zal het kartel tot een verdere drastische productiebeperking moeten overgaan. De consumenten reageeren in het algemeen op de hierboven genoemde cijfers met een zekere terughoudendheid; iedereen is bang om ruim

in koper gedekt te zijn, daar een prijsverlaging, wil zij animeeren tot koopen, zeker eenige dollars per 100 lbs. zal moeten bedragen. Men vergete echter niet dat een dergelijke plotselinge verlaging ook een nadeel heeft, nl. dat zij die uit den aard van hun bedrijf altijd met een bepaalde voorraad moeten werken dan met een beduidend verlies zullen moeten rekening houden. De volgende berekening ontleenen wij aan „The Mining Journal” van 22 Maart. Bij een prijs van 17 \$ cents zou de productie 14 pCt. moeten toenemen, bij 16 \$ cents 33 pCt., bij 15 \$ cents 60 pCt. en bij 14 \$ cents 100 pCt. Van consumentenzijde wordt dan ook de verdere ontwikkeling van de kopermarkt met de grootste belangstelling gadeslagen.

BOEKAANKONDIGING.

*Nederlandsche Reedersvereniging.
Terugblik over het vijf-en-twintig jarig
bestaan 1905—1930.*

Het vijf-en-twintig jarig bestaan der Nederlandsche Reedersvereniging wordt niet in gunstige omstandigheden herdacht. Niettemin heeft de Vereeniging door den adjunct-secretaris Mr. H. E. Scheffer een gedenkboek doen samenstellen, dat een terugblik geeft van het werk, dat in de eerste kwart-eeuw van haar bestaan verricht is.

In de inleiding wordt er op gewezen, dat de taak van de Vereeniging, de behartiging van de gemeenschappelijke reedersbelangen, naar verhouding bescheiden is geweest. Bij den enormen opbloei en de sterke ontwikkeling van de Nederlandsche scheepvaart, welke de afgelopen 25 jaren te zien geven (in 1905 bedroeg de tonnage van de Nederlandsche koopvaardijvloot 701.754 Br. R. T., thans in 1930 2.801.103 Br. R. T.) heeft de Vereeniging slechts een dienende, geen leidende rol kunnen vervullen. Maar nochtans heeft dit dienende werk, deze arbeid van studie en voorlichting van vertegenwoordiging van de reedersbelangen tegenover de Regeering en tegenover het buitenland, mede de voorwaarden geschapen, welke voor de vrije ontplooiing van de in het bedrijf actief werkende krachten onmisbaar zijn geweest. Steeds is het streven van de Vereeniging geweest de stoornissen en belemmeringen, die zich bij de uitoefening van de zeevaart voordeden, op te heffen en tegen te gaan en de normen, waaraan de scheepvaart heeft te voldoen, in overeenstemming te brengen met de wenschen en inzichten van hen, die in de praktijk van het bedrijf werkzaam zijn.

In een vijftal hoofdstukken wordt een beknopt overzicht gegeven van de geschiedenis en den groei der Vereeniging, terwijl men tevens een denkbeeld krijgt, bijv. in het hoofdstuk over internationale samenwerking, van de belangen, die zij in den loop der jaren heeft behartigd en waaruit blijkt, dat deze organisatie voor de Nederlandsche scheepvaart van zeer groote betekenis is.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Januari 1930	Januari 1930	Januari 1929
Prod. Steenkolen in tonnen .	1.059.723	1.059.723	980.377
Aantal normale werkdagen .	26	26	26 ¹⁾

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Januari 1930	Januari 1930	Januari 1929
Netto-productie in tonnen . .	22.525 ²⁾	22.525 ²⁾	—
Aantal normale werkdagen	25	25	—

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.
 (In miljoenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegoed in het buitl. ¹⁾	Binnenl. wissels, ceelen en effecten	Voor- schot aan den Staat	Circu- latie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
23 Maart '30	163	9	201	83	373	78	16
15 " '30	163	12	208	83	389	70	18
7 " '30	163	16	212	83	406	70	18
28 Febr. '30	163	10	227	83	441	54	23
23 " '30	163	10	232	83	379	89	56
15 " '30	163	10	233	83	410	65	16
7 " '30	163	10	257	83	442	57	21
31 Jan. '30	163	10	293	88	476	40	22
23 " '30	163	10	264	88	381	101	20
15 " '30	163	10	271	88	399	98	16
7 " '30	163	25	295	88	439	97	15
31 Dec. '29	163	39	329	88	501	70	28
23 " '29	163	39	292	89	427	120	16
23 Maart '29	204	29	302	92	393	222	16
23 Maart '28	197	95	276	106	389	309	17

¹⁾ Als dekking van biljetten en saldi in rekg.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.
 (In miljoenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vorde- ring op den Staat	Goud en Zilver	Vreemd geld en tegoed in het buitl.	Discon- to's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Crt.
15 Maart 1930	3.704	1.262	1.964	295	6.272	789
7 " 1930	3.705	1.262	1.964	323	6.555	650
28 Febr. 1930	3.709	1.262	1.980	292	6.838	395
23 " 1930	3.737	1.262	2.011	262	6.102	1.034
15 " 1930	3.738	1.262	2.006	318	6.248	960
7 " 1930	3.739	1.262	2.007	374	6.562	733
31 Jan. 1930	3.743	1.262	2.039	364	6.923	407
23 " 1930	3.744	1.262	2.116	448	6.272	1.357
15 " 1930	3.745	1.262	2.202	483	6.577	1.324
7 " 1930	3.754	1.261	2.242	685	7.265	1.168
31 Dec. 1929	3.761	1.258	2.270	1.011	8.230	675
23 " 1929	3.774	1.258	2.175	904	7.362	1.024
15 " 1929	3.779	1.258	2.040	890	7.264	803
15 Maart 1929	4.043	1.206	1.786	215	6.582	771
15 Maart 1928	4.370	1.118	1.936	79	6.628	1.168

X. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.
 (Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goud- cert.	Dis- conto's en beleen.	Waar- van Reg- papier	Circu- latie	Rek. Crt.	Alge- meen Dekkings perc.*.)
28 Febr. 1930..	7.680	8.570	1.543	9.032	7.683	47,1
21 " 1930..	8.074	7.555	1.741	7.472	7.934	52,1
14 " 1930..	7.975	7.371	1.742	7.775	6.888	54,1
7 " 1930..	7.884	8.112	1.800	8.326	6.554	52,4
31 Jan. 1930..	7.914	9.108	1.807	9.156	7.304	48,2
24 " 1930..	7.535	8.960	1.813	7.831	7.835	48,7
17 " 1930..	7.155	8.731	1.774	7.944	7.761	48,2
10 " 1930..	7.198	8.463	1.803	8.475	6.908	47,0
3 " 1930..	7.394	9.046	1.830	9.541	6.604	46,9
27 Dec. 1929..	7.495	9.734	1.801	9.173	7.220	45,0
20 " 1929..	7.368	8.980	1.797	8.496	7.176	47,4
13 " 1929..	7.715	7.863	1.806	8.433	6.835	50,8
29 Nov. 1929..	7.879	8.386	1.622	9.270	6.791	48,9
1 Maart 1929..	7.623	9.562	359	9.419	6.915	46,3
2 Maart 1928..	8.259	8.683	1.729	8.668	8.120	50,4

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's. ¹⁾ Regeering plus bankiers.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In miljoenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver	Buitenl. Deviezen	Dis- conto's en Beleen.	Kapi- taal	Bank- biljetten in omloop	Depo- sito's
28 Feb. 1930	35,2	4,1	84,6	83,6	12,0	99,3	96,4
15 " 1930	35,2	4,1	80,3	84,8	12,0	94,8	98,1
31 Jan. 1930	35,1	4,0	82,4	83,7	12,0	96,4	96,5
15 " 1930	35,1	4,1	76,2	83,2	12,0	92,3	95,8
31 Dec. 1929	35,1	3,8	76,2	85,8	12,0	94,8	96,4
15 " 1929	35,1	3,8	74,7	84,6	12,0	94,8	93,6
28 Feb. 1929	34,3	4,4	38,5	82,3	12,0	85,3	66,7
29 Feb. 1928	34,2	4,6	53,7	77,9	12,0	96,2	64,6

GOEDERENHANDEL.
GRANEN.

1 April 1930.

Aan de graanmarkt der afgelopen week hebben de nieuwe maatregelen een groote rol gespeeld, welke de Duitse regeering genomen heeft tot opdrijving van den roggeprijs. De pogingen, welke daartoe tot nog toe door middel van verhoogingen der invoerrechten op gerst, tarwe en rogge en op andere wijze gedaan waren, hadden geen resultaat gehad. Om nu echter eindelijk den roggeprijs te verbeteren en tevens ook een prijsverhoging te verkrijgen voor haver, waarvan de prijs eveneens tot een uitermate laag peil was gedaald, zijn nu met bekvamen spoed de invoerrechten van tarwe en gerst gebracht op een peil, dat zeer zeker den invoer aanzienlijk zal doen afnemen en dien vooral voor gerst waarschijnlijk binnen zeer beperkte grenzen zal houden. Ook voor haver heeft een verhoging van het invoerrecht plaats gevonden en bovendien is een regeerings-monopolie voor den maïs-import ingevoerd met de bedoeling om dien import te doen afnemen. Doel van dit alles is vermeerdering van het Duitse gebruik van inlandsche rogge voor menschelijk voedsel en voor veevoeder, met als gevolg verhoging der prijzen. Al deze maatregelen zijn zonder bezwaren van eenige beteekenis door den Rijksdag aanvaard en vrijwel dadelijk van kracht geworden.

Aan de tarwe-markt heeft de verwachting van 'deze nieuwe verhoging van het invoerrecht aanvankelijk geleid tot vermeerdering der Duitse vraag naar spoedige buitenlandsche tarwe, hetgeen heeft bijgedragen tot de betere stemming, welke er sedert half Maart aan de tarwe-markt is ontstaan. Daartegenover staat echter, dat die vermeerdering der vraag weder verdwijnen moest, zoodra het verhoogde invoerrecht van kracht werd. Ook is in Duitschland het voorschrift geprolongeed, volgens hetwelk de Duitse molens minstens 50 pCt. inlandsche tarwe moeten gebruiken. Blijkbaar is er dus in Duitschland nog altijd vrij wat inlandsche tarwe aanwezig. Hetzelfde is in meerdere mate ook het geval in Frankrijk, waar weder gelden beschikbaar zijn gesteld om door betaling van exportpremies den uitvoer van verdere hoeveelheden Fransche tarwe mogelijk te maken. De vooruitzichten voor het wintergraan op het Noordelijk halfrond blijven over het algemeen gunstig. Slechts is in de Vereenigde Staten hier en daar sprake van droogte en hetzelfde is ook het geval in Roemenië, doch in den loop der week heeft het toch in beide landen meer dan eens geregend en de streken, waar de droogte den groei der gewassen belemmert, zijn waarschijnlijk niet uitgestrekt. Toch is bij dit alles de grondtoon der tarwe-markt in den laatsten tijd wel vaster geworden, hetgeen voornamelijk het gevolg is van het lage prijspeil, dat na de prijsdaling der laatste maanden bereikt is. Aan de termijnmarkten in Noord- en Zuid-Amerika konden de prijzen zich vrij goed handhaven op het verhoogde peil, dat sedert half Maart was tot stand gekomen, hetgeen voor een groot gedeelte samenhang met de omstandigheid, dat ook in Europa de tarweprijs wat meer vertrouwen ontmoette. Afgezien van den wat betere grondtoon der markt, kan echter van een vaste stemming niet worden gesproken. Daarvoor zijn de zoo even vermelde Europeesche gebeurtenissen en de goede vooruitzichten van het wintergraan een beletsel en vooral ook de moeilijkheden, welke er in de Vereenigde Staten dreigen, zoodra de Farm Board ertoe zal moeten overgaan voor de groote hoeveelheden tarwe, welke hij in de laatste maanden gekocht heeft, plaatsing te zoeken. Omtrent de wijze, waarop de Board dat zal doen, bestaat nog steeds onzekerheid, maar de kans schijnt toch wel groot, dat aanbod van die door den Farm Board gekochte tarwe tot een niet onbelangrijken druk op de tarwe-markt zal leiden. Eenigen steun ondervond de markt in Noord-Amerika deze week door klachten over onvoldoende regenval in eenige gedeelten van Kansas en Oklahoma. Daartegenover staat echter, dat Rusland weder in vrij sterke mate met tarwe aan de markt kwam en zaken deed naar Engeland en Italië. De wereldverschepingen van tarwe hebben ditmaal het cijfer der vorige week sterk overtroffen wegens belangrijk grootere afladingen uit Noord-Amerika, terwijl ook uit Argentinië en Australië meer werd verscheept. Het totaal bleef echter nog van zeer matigen omvang en de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid is weder verminderd. Op 29 Maart bedroeg deze nog 4.3 miljoen quarters tegen 9.3 miljoen op het overeenkomstige tijdstip van het vorige jaar. De Noord-Amerikaansche termijnmarkten waren op 31 Maart flauw met vrij belangrijke prijsdaling en ook in Argentinië heeft eenige prijsverlaging plaats gevonden. Het slot was in vergelijking met een week tevoren te Chicago vrijwel onveranderd, te Winnipeg voor Mei en Juli (oude oogst) 1½, voor Octo-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23/29 Maart 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	23/29 Maart 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	25.432	349.140	361.023	—	10.630	39.854	359.770	400.877
Rogge	15.732	82.660	29.530	52	17.367	—	100.027	29.530
Boekweit.....	1.8	3.374	5.506	—	889	—	4.263	5.506
Mais.....	16.428	271.517	201.093	1.023	54.644	57.766	326.161	258.859
Gerst	5.422	146.039	109.990	205	14.008	98	160.047	110.088
Haver	4.592	53.962	41.720	13	1.598	1.929	55.560	43.649
Lijnzaad	1.141	19.789	46.395	7.995	87.581	105.063	107.370	151.458
Lijnkoek	2.421	44.085	53.913	—	—	—	44.085	53.913
Tarwemeel	1.888	20.671	23.103	111	7.298	8.160	27.969	31.263
Andere meelsoorten	395	4.056	2.187	—	—	—	4.956	2.187

ber (nieuwe oogst) $\frac{5}{8}$ dollarcent per 60 lbs. lager. Aan de Argentijnsche termijnmarkten viel tenslotte een prijsdaling van ongeveer 5 centavos per 100 KG. te constateeren.

Voor rogge heeft de markt deze week sterk onder den indruk verkeerd van de Duitsche maatregelen tot steun van de roggeprijzen. Voor Duitsche rogge zijn de prijzen zeer sterk verhoogd, hetgeen aanvankelijk wel tot meerdere zaken leidde, doch tenslotte aan de zaken in Duitsche rogge vrijwel een einde maakte. Een ander gevolg was echter de sterk toegenomen vraag voor de te Rotterdam opgeslagen Russische rogge, waarvan tot stijgende prijzen flinke hoeveelheden plaatsing vonden. In Noord-Amerika is rogge deze week na de prijsstijging, welke in de vorige week had plaats gevonden, weder flauwer gelopen, doch tenslotte is weder enig prijsherstel ingetreden, hetgeen waarschijnlijk zal hebben samengehangen met de nieuwe Duitsche maatregelen.

Mais is gedurende een groot gedeelte der week zeer vast geweest met levendige vraag voor Donau- en Plata-mais in spoedige posities. De kleine omvang der naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid mais, zeer kleine verschepingen uit Argentinië en eveneens karig aanbod van spoedige Donau-mais hebben in West-Europa geleid tot zeer goede vraag voor stoomende mais en voor aflading gedurende de maand April. Daarvoor zijn dan ook de prijzen in den loop der week nog belangrijk gestegen, hetgeen slechts gedeeltelijk het gevolg is geweest van de omstandigheid, dat ve'en er toe overgingen vroeger verkochte verkoopen te dekken. Gedeeltelijk onder den invloed der voor spoedige mais sterk gestegen prijzen, is ook mais op aflading nog vrij wat vaster ge'open. Aanvankelijk werden vooral in Donaumais naar Nederland, ook op aflading, tot de stijgende prijzen geregeld zaken gedaan. In verband met de goede oogstberichten echter over nieuwe Plata-mais, was dat voor Plata-mais op zomer-aflading niet het geval. Tenslotte is de markt weder meer onder den indruk geraakt van deze goede Argentijnsche oogstvooruitzichten en van de groote hoeveelheden mais, welke nog in Oost-Europa voor export beschikbaar zijn. Dientengevolge is mais op zomer-aflading tenslotte weder flauwer gelopen. Stoomende en spoedig te verladen mais blijft echter nog steeds schaarsch en duur, al was ook deze ten slotte wat lager met sterker aanbod, speciaal van den Donau. De Argentijnsche termijnmarkten zijn de laatste dagen ook voor mais gemakkelijker geweest, hetgeen echter gedeeltelijk samenhang met den eenigszins stijgenden peso-koers. In vergelijking met den 24sten sloten de maisprijzen te Buenos Aires en Rosario op 31 Maart vrijwel onveranderd.

Nadat onlangs ook voor gerst de prijzen waren gestegen, is voor deze graansoort de vraag sterk verminderd. Vooral hangt dit ook samen met de aanmerkelijke verhooging van het Duitsche invoerrecht op gerst, waardoor de Duitsche gerst-import waarschijnlijk ten zeerste zal worden be'immerd. Uit Rusland en van den Donau zijn de verschepingen deze week niet zeer groot geweest, doch er zijn in West-Europa nog aanzienlijke hoeveelheden, vooral van Russische gerst, aanwezig, waarvoor koopers moeilijk te vinden zijn. Bij de gestegen maisprijzen bestaat in Nederland wel meer belangstelling voor gerst voor levering in den zomer, doch groot zijn deze zaken niet. Nu Duitschland voorloopig waarschijnlijk zeer weinig gerst zal koopen, is het vertrouwen in den gerstprijz over het algemeen niet groot.

Haver is deze week zeer vast geweest wegens de Duitsche maatregelen tot steun van de prijzen van inlandsch graan en dientengevolge is voor verschillende haversoorten de vraag deze week veel beter geweest. Zoowel voor Russische als voor Argentijnsche haver bestond meer vraag, zoodat bijvoorbeeld in Nederland eenige flinke partijen Russische haver werden opgenomen. Tot de stijgende prijzen bestond aanvankelijk in Nederland nog goede koop-

lust voor Duitsche haver, doch tenslotte is het aanbod zeer sterk verminderd en zijn de prijzen zoo zeer verhoogd, dat de zaken daardoor vrijwel geheel werden belemmerd.

SUIKER.

Ook deze week bleven de verschillende suikermarkten kalm doch prijshoudend gestemd. Hoewel de onzekerheid omtrent eene eventuele opheffing der Cubaansche verkoopcentrale nog steeds voortduurt, beschouwen Raffinadeurs zoowel in Amerika als in Engeland de markt bij de tegenwoordige prijsbasis toch met meer belangstelling.

In Amerika brokkelde de prijs voor Ruwsuiker nog wat af tot 1.13/16 d.c. op basis van Cubasuiker c. & fr. New-York; zaken bleven echter uiterst beperkt.

Op de termijnmarkt te New-York trokken de noteringen kalm aan en sloten als volgt: Mei 1.78, Juli 1.82, Sept. 1.88 en Dec. 1.95, terwijl de laatste notering voor Sp. Centr. 3.77 bleef.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen 47.000 tons, de versmeltingen 67.000 tons tegen 81.000 tons in 1929 en de voorraden 449.000 tons tegen 378.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1930	1929	1928
	Tons	Tons	Tons
Cubaproductie.....	2.767.000	3.600.000	3.000.000
Consumptie	16.445	24.543	17.710
Weekontv. afscheephavens...	192.890	257.963	221.152
Totaal sedert 1/1	1.553.904	2.450.223	1.866.338
Weekexport.....	22.353	163.446	139.225
Totale export sedert 1/1	438.275	1.316.590	762.033
Voorraad afscheephavens.....	1.282.423	1.228.168	1.127.089
Voorraad binnenland.....	1.029.857	1.172.877	1.115.952
Aantal werkende fabrieken ..	154	161	155

In Engeland was de Ruwsuikermarkt eveneens rustig doch prijshoudend, eenige ladingen en partijen April- en Mei-verschepingen werden tot Sh. 7/8 verkocht. De termijnmarkt was vast van toon en prijzen verbeterden $1\frac{1}{2}$ d. De laatste noteringen op de Ruwsuikermarkt waren:

Mei Sh. 6/11 $\frac{1}{2}$; Aug. Sh. 7/2 $\frac{1}{4}$; Dec. Sh. 7/6 $\frac{1}{4}$; Jan. Sh. 8/3; Maart Sh. 8/6 $\frac{1}{4}$; Mei Sh. 8/9.

Op Java was de markt stil. Enkele herverkoopen van witte suiker uit den ouden oogst vonden plaats tot f 10 $\frac{1}{2}$.

Hier te lande volgde de termijnmarkt slechts aarzelend de hogere noteringen van New-York en London. De ondertoon verbeterde echter langzamerhand en prijzen konden in den loop der week ongeveer f $\frac{1}{4}$ aantrekken. De slotnoteringen waren: Mei f 10 $\frac{1}{2}$; Aug. f 11 $\frac{1}{2}$; Dec. f 11 $\frac{1}{2}$, alles gevraagd, met verkoopers tot f $\frac{1}{8}$ à f $\frac{1}{4}$ hooger. De omzet bedroeg deze week 4550 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 26 Maart 1930.

Het voornaamste feit in de Amerikaansche katoenmarkt was deze week de publicatie van het Final Bureau-Rapport met een totaal van 14.545.000 balen tegen 14.297.000 balen verleden seizoen. Dit kwam met algemeene verwachtingen overeen en had dien dag weinig invloed op prijzen hier of in Amerika. Op Vrijdag of Zaterdag echter waren beide markten vaster en noteerde Liverpool Zaterdag Mid-American spot 8.70 d. Deze week zijn prijzen wat flauwer geworden en noteerden Maart-futures gisteren 8.20 d. Egyptische katoen is eveneens in sympathie met Amerikaansche gestegen en noteerde F.G.F. Sakellaridis gisteren 14.05 d., hetgeen een stijging beteekent van drie farthing op den prijs van een maand geleden. De vorige week bedroegen looverkoop in Liverpool totaal 29.000 balen, waarvan iets meer dan de helft Amerikaansche, 7000 balen van Zuid-

Amerikaansche oorsprong, 2170 Egyptische en Soedanische, 1760 Afrikaansche, 1550 Oost-Indische en het restant van andere kleinere markten.

In de Amerikaansche garenmarkt was aanmerkelijk meer leven gedurende de laatste dagen der vorige week dan sedert geruimen tijd het geval geweest is. De prijsstijging van het ruwe materiaal bracht een betere vraag mede en goede verkoopen hadden in de meeste soorten Mule Twist en West Cops plaats, hoewel koopers in vele gevallen niet geneigd waren in prijs toe te geven. Naar ringtwist en boomen bestond ook een betere vraag en men kan wel zeggen, dat er nog een goede vraag, zoowel voor de binnenlandsche markt als voor export bestaat, daar gisteren vrij veel flinke verkoopen gerapporteerd werden. Er zijn de vorige week goede zaken gedaan voor de Schotsche markt in 32/2 tegen scherpe prijzen en ook voor dhooty nummers, doch de exportvraag is gering. De meeste spinners van Egyptische garens rapporteerden ook grootere verkoopen gedurende het laatste gedeelte der vorige week en terwijl de vraag deze week wat gedaald is, is er desniettemin een bescheiden omzet, zoowel in enkele als getwijnde garens.

Doekprijzen zijn vast en de geheele week is er een drukere stemming over de markt. Er gaat heel wat prijstesten om, voornamelijk veroorzaakt door de groote vraag van Indië, waar de nieuwe rechten den koers van de rupee en sterling in de war gestuurd heeft. Er wordt dan ook heel wat geanalyseerd en getelegrafeerd, wat nog weinig tot zaken geleid heeft, daar Lancashire uit hare tegenwoordige magere winsten niet in staat is koopers tegemoet te komen en ongetwijfeld zal de last van een hooger tarief op den koper terugvallen. Dhooties en de lichtere soorten zijn de artikelen, waarnaar de meeste vraag bestaat, doch de meeste Oostersche markten, met uitzondering van Shanghai, toonen meer belangstelling.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 18 Mrt. 25 Mrt.

19 Mrt. 26 Mrt. T.T. op Br.-Indië $1\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{8}$

F.G.F. Sakellaridis 13,65 14,05 T.T. op Hongkong $1\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{8}$

G.F. No. 1 Oomra 4,60 4,45 T.T. op Shanghai $1\frac{1}{10}$ $1\frac{1}{11}$

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29 tot 21 Mrt. '30	Overeenkomstige periode	
		1928/29	1927/28
Ontvangsten Gulf-Havens.	7833	8675	7367
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1130	1611	1038
„ „ 't Vasteland etc.	3596	3777	3859
„ „ Japan.....	1005	1260	819

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	21 Mrt. '30	Overeenkomstig tijdstip	
		1929	1928
Amerik. havens.....	1924	1784	1815
Binnenland	1203	782	887
New York	95	123	166
New Orleans	449	318	431
Liverpool	410	714	538

KOFFIE.

Nog steeds is de stemming aan de koffiemarkt onveranderd kalm. Bij sommige afladers te Santos liepen de kosten vracht-aanbiedingen in de afgelopen week ongeveer -/6 à 1/- per cwt. terug, doch bij andere bleven zij onveranderd, terwijl verschepers te Rio zich door verlaging hunner offertes met 1/3 à 1/6 over het algemeen geneigd toonden tot tegemoetkoming. Ook Nederlandsch-Indië was met de verschillende ongewassen Robusta-soorten en met W.I.B. Robusta f.a.q. $\frac{1}{2}$ à 1 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. gemakkelijker.

Ook ditmaal werd geen positief nieuws van beteekenis ontvangen. Geruchten waren er echter weder verschillende en daaronder enkele, waarvan de inhoud belangrijk genoeg is om hier te worden vermeld. Zoo werd zoowel uit Brazilië als uit New-York geseind, dat de onderhandelingen met bankiers over de sedert vele weken besproken leening thans als geslaagd kunnen worden beschouwd en dat alleen enkele punten van ondergeschikt belang nog moeten worden geregeld. Volgens sommigen zou het bedrag £ 15 miljoen en volgens anderen zelfs £ 20 miljoen groot zijn, doch het zou voor een deel bestemd zijn ter converteering van vroegere leeningen en voor een ander deel dienen moeten ter verdere financiering van de teruggehouden Braziliaansche koffievoorraden. Bovendien heet het, dat Brazilië daarbij de verplichting op zich neemt om een bepaald gedeelte van dien voorraad te verkoopen, zodra een zekere prijslimiet,

niet ver verwijderd van de tegenwoordige basis, zal zijn bereikt. Het Verdedigings-Instituut zou dus in dit geval de tot nu toe gevolgde politiek van aanbod-bepijking en prijs-verdediging grotendeels moeten laten varen en in overeenstemming hiermede kan worden beschouwd een particulier bericht, afkomstig uit New-York, volgens hetwelk het plan zou bestaan om het maximum-cijfer voor den voorraad in de haven van Santos te verhoogen van 1.200.000 balen (vastgesteld sedert September 1928) op 3.000.000 balen.

Nu volgens de laatste berichten uit Brazilië de verkiezing van den conservatieven candidaat voor het presidentschap van de Republiek als vaststaand kan worden aangenomen en de onzekerheid te dien opzichte dus als verdwenen kan worden beschouwd, is het zeer waarschijnlijk, dat spoedig zal blijken welke weg door Brazilië nu zal worden ingeslagen om de moeilijkheden, ontstaan door de koffie-crisis, zoo goed mogelijk het hoofd te bieden. Aangenomen mag dan ook worden, dat officieele bevestiging of ontkenning van de hierboven vermelde geruchten spoedig zal worden vernomen.

Het Ministerie van Handel van de Vereenigde Staten van Amerika heeft bekend gemaakt, dat het valorisatie-plan van Columbia, verleden jaar opgemaakt door den Nationalen Bond van Koffie-producenten en Koffie-verschepers aldaar te lande, nog altijd niet tot een begin van uitvoering is gekomen. Mocht het ook al waar zijn, dat pakhuizen voor de bewaring van terug te houden hoeveelheden zijn ingericht en nieuwe pakhuizen voor dat doel worden gebouwd, toch kan met zekerheid worden gezegd, dat tot op dit oogenblik nog geen enkel voorschot door de banken is verleend.

Uit Salvador wordt bericht, dat regen in het einde van Februari oorzaak is geweest van een zeer goeden, doch enigszins onregelmatigen bloei op het oogeblik. Een tweede bloei wordt verwacht in April/Mei en aangenomen wordt, dat reeds in het einde van September een groot deel van de vruchten tot rijpheid zal zijn gekomen, waardoor de aanstaande oogst belangrijk vroeger zal zijn dan anders.

Aan de loco-markt is de afzet nog steeds beperkt. De officieele noteering van Superior Santos werd verlaagd van 42 ct. op 41 ct. per $\frac{1}{2}$ KG., doch die van Robusta bleef gehandhaafd op 35 ct.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen de noteeringen $\frac{1}{8}$ à $\frac{3}{8}$ ct. terug. Op 1 dezer des voormiddags waren zij als volgt: April $26\frac{1}{4}$, Mei 26, September $24\frac{3}{8}$, December $23\frac{3}{8}$, Maart 1931 — $23\frac{1}{8}$ ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 59/6 à 62/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 63/- à 67/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 41/9 à 43/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, April-verscheping, $24\frac{1}{4}$ ct.; Benkoelen Robusta, April-verscheping, $24\frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, April-verscheping, 27 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, April-verscheping, $36\frac{1}{4}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
31 Maart.....	\$ 8,45	\$ 7,87	\$ 7,69	\$ 7,52
24 „	„ 8,60	„ 8,02	„ 7,82	„ —,—
17 „	„ 8,75	„ 7,85	„ 7,69	„ —,—
10 „	„ 8,43	„ 7,95	„ 7,77	„ —,—

Rotterdam, 1 April 1930.

THEE.

Van de theemarkt valt over de vorige week een vaste ondertoon te melden, welke vrijwel over de geheele linie veel waar te nemen. In hoeverre dit verband houdt met de plannen tot oogstbepijking, valt niet met zekerheid te zeggen, wel staat vast, hoewel deze plannen op 1 April zouden ingaan, dat omtrent het al of niet doorgaan daarvan, nog geen definitieve mededeelingen van de zijde der producenten zijn verschenen.

Der gewoonte getrouw volgen hieronder eenige uitvoercijfers van thee, welke ontleend zijn aan de publicaties van de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Ned.-Indië.

De thee-uitvoer van China gedurende de eerste drie kwartalen 1929 bedroeg 41.8 miljoen KG. tegenover 36 miljoen KG. in 1928.

De uitvoer van zwarte thee uit Ceylon beliep gedurende de eerste twee maanden van dit jaar nagenoeg evenveel als een jaar geleden nl. 33.6 miljoen lbs. tegenover 33.8 miljoen lbs.

Japan voerde in Januari slechts 265.000 KG. uit tegen over 290.000 KG. in 1929.

De Uitvoer van Zuidelijk Britsch-Indië over Januari-Februari bedroeg in totaal 6.000.000 lbs. tegenover 7.3 miljoen lbs. in het vorige jaar.

De belangrijkste is de gecombineerde statistiek, gevende den uitvoer van thee uit de voornaamste productie-landen der wereld (met uitzondering van China). Deze bedroeg in totaal over Januari 11. 31.5 miljoen KG. tegenover 29.7 miljoen KG. in Januari 1929.

Voor Noordelijk Britsch-Indië was de uitvoer 2 miljoen KG. grooter dan verleden jaar, van Ceylon $\frac{1}{2}$ miljoen KG., terwijl Sumatra's uitvoer van 902.000 KG. met 219.000 KG. steeg. Daarentegen verminderde de uitvoer van Zuidelijk Britsch-Indië met 400.000 KG., van Java met 595.000 KG., terwijl ook de uitvoer van Japan en Formosa terugliep.

Amsterdam, 31 Maart 1930.

COPRA.

De markt bleef de afgelopen week zeer vast. Het Oosten gaf regelmatig kleine quantiteiten af, doch de vraag van „shorts” en van Marseille bleef zoo dringend, dat de prijzen niettegenstaande het aanbod toch opliepen.

De slotnoteeringen zijn:
Nederl.-Indische fms., alle termijnen, f 25 $\frac{1}{4}$; Nederl.-Indische Mixed, alle termijnen, f 24 $\frac{5}{8}$.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Deze markt bleef zeer flauw en door het geringe aanbod van lading was zelfs bij de lage vrachtkoersen buitengewoon moeilijk tot zaken te komen.

Van de *Northern Range* (New-York) werd een boot van ca. 34.000 qtrs. per Maart/April naar de Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië) tegen \$ 0.10, met de optie St. John tegen \$ 0.10 $\frac{1}{2}$, afgesloten. Dit zou herhaald kunnen worden, alhoewel er geen verdere definitieve orders zijn. Voor dezelfde positie kan eventueel ook een boot naar Antwerpen of Rotterdam geplaatst worden, tegen \$ 0.07 $\frac{1}{2}$ naar één en \$ 0.08 naar beide havens.

Ook van de *St. Lawrence* valt geen opleving te bespeuren. De hoogste noteering betreft een Mei-lading voor een handige boot van Montreal naar de Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië) tegen \$ 0.11. Orders naar Continentale havens zijn er niet; zelfs de lijnbooten schijnen moeite te hebben partijen in deze richting te bemachtigen.

De graanmarkt van de *Noord-Pacific* was vrijwel onveranderd. Ofschoon er van Vancouver geen definitieve vraag is, bestaat de mogelijkheid een verdere boot naar Griekenland tegen circa 21/3 per April te plaatsen. Van San Francisco werd een lading gerst naar U.K. tegen 22/6 bevracht per Mei.

Suiker van West-Indië. De toestand bleef ongeveer hetzelfde en bevrachters stelden ook thans weer hoofdzakelijk belang in groote, vroege booten. Van San Domingo werd een 8000 tonner naar U.K./Continent per medio April tegen 11/9 opgenomen, terwijl voor een 7200 tonner in dezelfde positie van Cuba 12/- en voor een 7500 tonner per einde April/ begin Mei 12/6 betaald werd. Verder werd van Cuba een boot van 7600 ton per medio Mei van Cuba naar U.K./Continent tegen 13/- naar één, 14/- naar twee havens afgesloten, met de optie Marseille tegen 14/6 en San Domingo laden tegen 6 d. minder. Naar kleine booten was de vraag slechts gering, maar het aanbod van kleine schepen was ook maar matig, zoodat een 4500 tonner per begin April van San Domingo naar U.K./Continent tegen 14/- en een 2800 tonner per medio April tegen 14/6 bevracht werden.

La Plata. Alhoewel er in de afgelopen week meer afsluitingen tot stand kwamen, vertoonden de vrachten practisch geen wijziging. Prompte booten, die nog steeds in grooten getale verkrijgbaar zijn, waren gedwongen 11/- van de Bovenrivier naar U.K./Continent te accepteren, 10/- van Buenos Aires naar Antwerpen/Hamburg Range (met 6 d. minder naar Antwerpen of Rotterdam) en zelfs 9/4 $\frac{1}{2}$ van Bahia Blanca naar Antwerpen of Rotterdam en 10/- naar Londen. Van Santa Fé werd een lading lijnzaad naar New-York of Philadelphia tegen \$ 3.25 afgesloten. Tegen het einde der week werd voor latere termijnen iets meer betaald, bijv. 12/6 van de Bovenrivier naar U.K./Continent per 15/30 April en 15 April/15 Mei, terwijl een 6300 tonner naar Scandinavië direct tegen 14/6 voor 4/20 April laden bevracht werd.

Salpeter van Chili. Deze markt bleef, afgezien van de vraag naar ruimte voor een verdere 35.000 tons naar Rusland, zeer lusteloos. Twee ladingen van elk 7200 ton per

April/Mei, resp. Mei, werden naar Leningrad, Murmansk, Zwarte Zee, met de optie Continent en Alexandrië, afgesloten, maar de vrachtcijfers zijn nog niet bekend. Lijruimte wordt voor alle termijnen aangeboden, maar helaas toonen bevrachters niet de minste belangstelling.

Van *Burma* was slechts vraag naar ruimte voor Shanghai per April tegen 14/- à 14/6.

Donau en Zwarte Zee. De vraag van den Donau blijft matig, maar de vrachten vertoonden een lichte stijging voor handige booten. Naar Antwerpen/Hamburg Range werd 14/- betaald en voor twee booten per April naar Denemarken direct 17/6 bij drie loshavens. Van de Zwarte Zee was niets te doen.

Middellandsche Zee. Nadat er in het begin der vorige week een aantal afsluitingen tot stand kwam, hetwelk in hoofdzaak groote booten betrof, is er thans voor vroege termijnen geen vraag meer. Voor einde April staat het er iets beter voor, naar ook voor deze positie hebben groote schepen de voorkeur en booten van 3500/5000 ton zijn practisch niet meer te plaatsen. Ertsladingen werden als volgt gesloten: Huelva/Antwerpen of Gent 7/6, Rotterdam 5/-, Hamburg of Harburg 6/6, Philadelphia of Baltimore 10/9, Hornillo/Rotterdam of Vlaardingen 5/-, Cardiff 5/6, Carthage/IJmuiden 5/1 $\frac{1}{2}$, Oslebshausen 5/6, Bizerta/Port Talbot 5/9, Les Falaises/Barrow 6/6, Bona/Rotterdam of Vlaardingen 4/3, Boston 8/6 en Algiers/Jarrow 5/9, terwijl voor Phosphaat o.m. 6/3 van Bona naar Hamburg of Harburg, 6/9 van Tunis naar Antwerpen of Gent, en 6/6 van Casablanca naar Stettin betaald werd.

Noord-Spanje. De markt blijft zeer flauw. Bevracht werd tegen 4/6 van Bilbao naar Rotterdam of Vlaardingen, 5/4 $\frac{1}{2}$ naar Cardiff en tegen 5/3 van Santander naar Tyne Dock.

Kolen van U.K. De vraag naar kolenbooten was gedurende de vorige week minder, speciaal naar havens waar depots gevestigd zijn. Het aantal beschikbare booten is nog voldoende om in de vraag te voorzien en zoodoende toonen de vrachten niet de minste verbetering. De cijfers naar Zuid-Amerika bleven vast, maar tegen het einde der afgelopen week was de toon iets minder goed.

Van Zuid-Wales werd o.m. bevracht: Bordeaux 4/-, Oporto 7/-, Genua 6/6, Piraeus 7/7 $\frac{1}{2}$, Alexandrië 7/9, Port Said 7/6, Sabang 15/9, Las Palmas 7/-, Rio 14/-, Rio Grande do Sul 14/7, Buenos Aires 16/9 en Santa Fé 19/-, en van de Oostkust: Stettin 4/1 $\frac{1}{2}$, Halmstad 4/6, Hamburg 3/3, Gent 2/9, Rouaan 3/3, Oporto 8/6, Genua 6/9, Adelaide of Melbourne 23/-, Rio 14/6 en Buenos Aires 16/9.

RIJNVAART.

Week van 23 t/m. 29 Maart 1930.

De aanvoeren van zeezijde bleven ongewijzigd. Scheepsruimte bleef bij weinig vraag voldoende beschikbaar; de stemming bleef lusteloos. Voor erts naar de Ruhrhavens werd f 0.25—f 0.35 per last met resp. 4 en 8 losdagen betaald. Naar den Bovenrijn was eveneens zeer weinig vraag. Voor ruwe producten betaalde men ca. f 0.80 per last. Daghuur werd niet genoteerd. Het sleeploon varieerde tusschen het 30 en 32 $\frac{1}{2}$ cts. tarief. De waterstand bleef tot in het laatst der week vallend. Naar den Bovenrijn werd op 1.90 ad 2 meter afgeladen en naar de Ruhrhavens op vollen diepgang.

In de Ruhrhavens bleef de algemeene toestand onveranderd. Bij zeer veel aanbod van ledige ruimte bleven de verscheperingen van kolen gering. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam bleef genoteerd op Mk. 0.60 per ton inclusief sleeploon.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—. Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.